

Patten!

Uitgave van de schaakvereniging Amsterdam West, aangesloten bij de Schaakbond Groot-Amsterdam, met één team in de KNSB-competitie en negen teams in de SGA-competitie. De speelzaal is gevestigd in Speeltuinvereniging Bilderdijkpark, Bilderdijkpark 10 te Amsterdam. Speelavond op donderdag. Jeugd van 18.30-20.00 uur, senioren vanaf 20.00 uur. Patten! verschijnt eenmaal per jaar, bij de start van het nieuwe seizoen.

Inhoudsopgave

1	Pat in 2	Jan Winsemius
2	Met vallen en opstaan	Hugo de Jonge
5	De klant	Jan Winsemius
8	Savielly Tartakower, een bewogen leven	Dirk Goes
15	Historische rivalen	Jan Winsemius
20	Het Amsterdamse schaakleven in de 19 ^e eeuw	Dirk Goes
26	Schaakleeftijd	Sander van de Wiel
28	Het jaar van g4	Jan Winsemius
30	Bestemming de krul	Cees Flikweert
33	Chillen in Brasschaat	Dirk Goes
48	Gezonde kledderdrab in Westmalle	René Pijlman
50	Jongmensch forever	Kees Heijnis
51	Het wonder van Brasschaat	René Pijlman

Pat in 2

– door Jan Winsemius –

Voor u ligt het tweede nummer van Patten. De fusie van Tal/DCG en het Probleem tot s.v. Amsterdam West is een wild succes. De clubavond wordt steeds drukker bezet. De interne competitie wordt in alle groepen steeds spannender en er is dit jaar ook een extern team bijgekomen.

Helaas leek het prachtige clubblad van Tal/DCG, Tal Nieuws, kind van de rekening van de fusie te worden. Patten 1 was daarop het overtuigende antwoord. Eén keer per jaar wordt in de vorm van het oude Tal Nieuws de Patten uitgebracht onder de bezielende leiding van de weinig schakende, veel krantlezende Goes.

Ook in deze Patten vindt u weer een verzameling van historische schaakverhalen, clubavonturen en persoonlijke schaakellende van de redacteurs. Ik kijk nu al uit naar Pat in 3, waarin ik onder andere een ruim verslag hoop te publiceren van de verschillende titels die ik dit jaar zal behalen.

Verder doen we ook aan verzoeknummers. Als u bijvoorbeeld een uitgebreide analyse wil van de mogelijkheden om uw angstgegner te verslaan, dan is dit de plek. Als u graag het geheime openingsrepertoire van uw aartsvijand publiceert, er zijn altijd redacteurs welkom voor de volgende Patten. Als u tussen de schaakdagen door in een lichte identiteitscrisis belandt, pak dan eens de Patten om een stukje te lezen, of schrijf een stukje over uw schaakbeslommeringen. Mij valt op dat er op een gemiddelde clubavond altijd ruim voldoende geestige gebeurtenissen zijn om een pen en een stukje papier te pakken.

Veel leesplezier, mede namens de grote Goes!

Met vallen en opstaan

– door Hugo de Jonge –

Ik verkeer in breed gezelschap van een langzaam ouder wordende generatie die is opgegroeid met 'Oom Jan leert zijn neefje schaken'. Er is niets verkeerd aan Oom Jan, maar het hielp niet echt. Als jongetje speelde ik wel eens tegen mijn moeder. Als ik de dames wilde ruilen hield ze dat tegen. Ze vond het flauw, ze vond het de spanning uit de partij halen, en ze vond het daarom onsportief. Het is duidelijk dat dat niet de opmaat vormde voor een glanzende schaakcarrière.

Op de middelbare school bestond er destijds wel een soort inter-scholencompetitie, maar partijen werden onbegrepen verloren of gewonnen. De analyse beperkte zich tot het verbeteren van een verliezende zet, maar dat is maar een heel klein stukje van het verhaal. Winst en verlies schuilen eerder in strategie en tactiek van de partij als geheel.

Ik moest wachten op mijn eigen kinderen om deze vastlopende interesse vlot te trekken. Toen ze zo'n 5 en 6 jaar oud waren, en het Mens-erger-je-Nieten en Halma me mijn strot uitkwam, besloot ik ze dammen, schaken en bridgen te leren. Ze wilden graag, maar terwijl dammen goed is uit te leggen, valt dat met schaken hard tegen. Heel voorzichtig gesteld, is het niet voldoende om de spelregels te kennen om ook een partij zinvol te kunnen spelen. En leg dat maar eens uit

Ik kon ook niet goed uitleggen waarom op 1. e4 ... a7-a6 niet perse het beste antwoord is. Van nature ziet zo'n zet er voorzichtig en behoudend uit, een mogelijk goede zet voor de speler met een niet zeer agressieve inborst. Ik wist zelf op dat ogenblik niet eens dat 1. e4 d5 goed speelbaar is, en leg dan maar eens uit dat je dat niet moet spelen. Maar ja, Oom Jan heeft het over 1. e4 e5 en over 1. e4 c5, en dan komt vervolgens 1. d4 aan bod. De kinderen vonden het een leuk spel, maar het is duidelijk dat ik op zijn best een laatbloeiër was, of eerder een soort paardenbloem met gebrek aan water.

De grote doorbraak kwam toen het toenmalige 'Het Probleem' de basisscholenkampioenschappen voor Amsterdam-West organiseerden. Mijn kinderen, Floortje en Maartje, mochten meedoen, samen met de toch echt zeer getalenteerde Maarten Solleveld, die ook bij hen in de klas zat. Er was nog een vierde speler, Bram Duycks. Het was bloedstollend op dat toernooi om te zien hoe al deze totaal onervaren schakertjes en schaakstertjes de wedstrijden vooral opvatten als een race naar de finish. Bij Maarten werd het spelverloop van één partij zelfs zo heftig dat er twee man aan te pas moesten komen om beide spelers in bedwang te houden tot ze aan de beurt waren om te zetten.

Op dat befaamde toernooi, ik meen in 1988, en anders nog een jaar eerder, werden de kinderen met hun schoolteam tweede, en ze wonnen een beker en ieder een medaille! Geen beker zal ooit een beter doel hebben getroffen. Ze werden onmiddellijk en onvoorwaardelijk lid van Het Probleem, en de daarop volgende jaren vertoonden het karakteristieke beeld van het jeugdschaken, een niet aflatende reeks van interne wedstrijden, toernooitjes, externe wedstrijden, SGA-toernooitjes en trainingen. En vooral het laatste had mijn grote belangstelling, want ik kon er zelf ook nog veel van leren.

Van links naar rechts: Bram, Maarten, Floortje en Maartje.

Het is toch al gauw ongeveer 25 jaar geleden dat ik die eerste trainingen volgde. Het was zeer leerzaam, en het opende een nieuwe wereld in het schaken. Helaas leerden de kinderen effectiever, efficiënter en duurzamer dan ikzelf, en dat is zo gebeven. Nog altijd kijk ik met verbazing naar kleine kinderen die iets leren. Het lijkt ze niet te bereiken, en het lijkt alsof ze worden afgeleid. Concentratieverlies, speelsheid en soms gewoon klieren zit ze in de weg, terwijl die paar ouders in opperste aandacht meeluisteren. Maar dan even later moeten ze het toepassen en dan blijken vooral de grote talenten aan een half oor echt genoeg te hebben gehad. Dat geldt helaas niet voor de belangstellende ouders, die bovendien niet geselecteerd zijn op talent.

Mijn kinderen en Maarten groeiden pijlsnel in diepgang en niveau. Maarten bleef lang worstelen met een nog sneller groeiend niveau van de Nederlandse jeugdtop, maar mijn kinderen hadden het iets comfortabeler bij de top van de Nederlandse meisjes. In die jaren waren Floortje en Maartje beiden altijd present bij de open en gesloten Nederlandse meisjeskampioenschappen. Ikzelf werd lid van 'Het Probleem' met het doel ten minste hun zetten te blijven begrijpen. Heel veel meer bleek te ambitieus!

Mijn kinderen, en ook Maarten, volgden schaaktrainingen in de tijd dat de methode Brunia/Van Wijgerden, de stappenmethode, net in opkomst was. De afwisseling van korte, meestal tactische instructies, afgewisseld met eindeloze vellen met probleemdiagrammen, werkte voortreffelijk. Toen de kinderen nog iets beter werden, bezochten we zelfs de landelijke trainingen die vooral voor de jeugd tot ongeveer 15 jaar werd gegeven door Rob Brunia zelf. Dat was leuk! Brunia was een psycholoog, en vooral voor de jongere kinderen was hij zeer inspirerend. Hij wist fantastisch goed de aandacht vast te houden en de korte theoretische instructies af te wisselen met zijn A4-tjes met diagrammen. Ook ik, als begeleidend ouder, mocht gewoon meedoen, zij het zwijgend, en dat ging aanvankelijk heel erg goed. Ik weet niet zeker of ik alle geleerde tactische sjablonen ook in de praktijk nog goed kan toepassen, maar het was op dat ogenblik zeer leerzaam, zeker voor de kinderen, maar ook voor mij.

Later, toen de kinderen in een meer kritische leeftijd kwamen, werd hun waardering voor Brunia duidelijk minder, hoewel dat niets ten nadele van zijn methode zegt. Brunia bleek te zijn opgegroeid op een boerderij met varkens. Varkens zijn buitengewoon sociale beesten, ook buitengewoon levendig, vroetend, en speels geïnteresseerd, maar het is een aspect dat op de professionele varkenshouderij slechts in zeer geringe mate tot zijn recht komt. Brunia hield ook gewoon van veel vlees en veel worst. Mijn kinderen daarentegen waren al vroeg op zeer principiële gronden vegetariër geworden, en dat botste. Brunia vond het hele vegetarisme absolute flauwekul, en dat zei hij ook, en met die woorden. Hij at stevig en met smaak, was veel te dik, en overleed jong en plotseling aan een hartinfarct. Misschien had hij op het punt van consumptie van varkensvlees beter een iets genuanceerder standpunt kunnen innemen. Maar er was meer. Waarschijnlijk was Brunia een groot talent om jonge kinderen te inspireren en actief aan het werk te zetten, maar bij oudere kinderen leek zijn aandacht te primair voort te komen uit interesse voor de sterkte en de winstkansen van een partij. Dat is de typische zwakte van de trainer die alleen geïnteresseerd is in winnen, en daarbij de moeizame weg naar de top verwaarloost. Het supertalent vaart daar wel bij, maar de iets minder getalenteerde subtop kan er zomaar de aandacht bij inschieten.

Maartje kreeg de kans daar diepgaand mee kennis te maken. Zij was zeker een zeer getalenteerd schaakster, maar ook zeker geen gedoodverfd kampioen. Er moest hard worden gestreden voor de puntjes. Tweemaal mocht ze, na een Nederlands meisjeskampioenschap te hebben behaald, deelnemen aan een Europees/Wereld Jeugd/Meisjes-kampioenschap, en eenmaal mocht ikzelf dat bijwonen als onbezoldigde, assisterende en in de weg lopende ouder. Ik mocht Maartje begeleiden naar het Europese Jeugd/Meisjes-kampioenschap in Bratislava in de zomer van 1993.

Ik was zelf op dat ogenblik een zeer leergierige schaker en de ervaring was fantastisch. Maartje speelde in de groep tot 14 jaar en moest echt tot de bodem van haar kunnen gaan om dat toernooi te overleven, maar, naar ik aanneem, geldt dat voor bijna iedere schaker/schaakster die aan zo'n toernooi deelneemt. De begeleiding bestond uit Rob Brunia en Ted Barendse. Rob was de snelle partijanalist, maar hij acteerde ook als de teammanager. Ted was meer reflectief en hij was voor Maartje de redder in nood op moeilijke momenten. Hij was ook vegetariër, en dat hielp. Het eten was er miserabel, en vegetarisme was bepaald niet iets dat speelde in de pas geliberaliseerde Oostblokzone. Ik zie nog de onverholten misprijzende blik van Brunia toen o.a. Maartje en Ted vergeefse pogingen deden om uit een schotel gebakken rijst de ham-sliertjes te verwijderen. Het eten was er zo slecht dat ik Maartje de eerste dag meenam naar een restaurant in de stad omdat ik meende dat een hongerstaking een al te slechte voorbereiding voor zo'n toernooi was.

Het was mooi om Brunia hier aan het werk te zien! De huisvesting was erbarmelijk. De ploegen kregen appartementen toegewezen in een grote studentenflat. Deze flat was iets te nonchalant in elkaar gezet, en alle etagescheidingsplaten zaten zo slecht bevestigd dat het vocht vanuit de buitenmuur vele appartementen diep naar binnen drong. Het tapijt in het buitenste appartement was zeiknat, en dat al gedurende een lange reeks van jaren. Het gevolg was een doordringende weemakende rioollucht. Uiteraard had de Nederlandse delegatie appartementen aan de buitenkant toegewezen gekregen. Bij de lunch kozen Maartje en ik voor het eten van een kiwi met het idee dat de schil dat tot een schone en veilig te eten vrucht maakte. Helaas, ook die kiwi smaakte naar de rioollucht, die ongeveer het halve flatgebouw beheerste.

Juist in deze omstandigheden kwam het aangeboren vechterstalent van Brunia tot zijn recht. Hij veerde als het ware op, en ging op hoge toon verhaal halen. Hij weigerde te betalen, tot het moment dat uitsluiting van het Nederlandse team onafwendbaar leek te zijn geworden, en weigerde de appartementen. Hoe het hem lukte is mij onduidelijk gebleven

maar hij triomfeerde zowel in het veroveren van droge en redelijk geurvrije appartementen als in het verkrijgen van betere maaltijden. Voor beide moest hij zowel tegen concurrenten strijden als bondgenoten zien te verwerven. Het gaat hierbij als altijd om een gedoseerde mixture van kracht en techniek, waarbij een strategisch plan onontbeerlijk is. Brunia was daarbij zeker in zijn element!

Het was nog niet heel lang na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie, en wat vooral opviel was, dat er nu plotseling een hele groep van Europese staten was bijgekomen, waar best op behoorlijk hoog niveau of zelfs op het hoogste topniveau werd geschaakt. En zo zag ik de schaakvertegenwoordigers van de Nederlandse jeugd schaken tegen al die kleine Baltische staten en al die landjes uit de Kaukasus. De jongste groep, waar Nederland vermoedelijk uit pedagogische overwegingen niet aan meedeed, bestond uit schakers en schaaksters tot 10 jaar oud. Ik had zelf sterk het gevoel dat je zo'n gevecht een kind op die leeftijd niet mag aandoen, maar ik ben er niet zeker van dat dat gevoel breed werd gedeeld. Op alle leeftijdsniveaus zag je prachtige gewonnen partijen naast dramatische nederlagen. Bij de lagere leeftijdsgroepen overzag ik soms de dramatiek, bij de hoogste leeftijdsgroepen vroeg dat om veel aandacht en observatie bij de uitgebreide analyses. Het was een fascinerend toernooi, maar de grootste knauw kreeg mijn vertrouwen in de Oostblok-technologie toen ik bij overstappen in Praag zag hoe een Toepolev verkeersvliegtuig met de hand een klein steunwielje onder zijn staart bevestigd kreeg door het grondpersoneel. Kennelijk was dat vliegtuig door een wat slecht ontwerp enigszins topzwaar en stonden de vleugels en de wielen onder de vleugels te zeer vooraan, was dat te laat ontdekt, en was de onbalans verholpen met een extra los meegeleverd staartwiel. Tsja, geen wonder dat het Oostblok recentelijk was ingestort. Er zijn onnauwkeurigheden die onvergeeflijk zijn!

Het spelen op Europees- c.q. Wereldniveau is voor alle betrokkenen een ervaring van een toch andere dimensie dan het nationale dan wel het regionale niveau. De meeste spelers waren tot het uiterste gespannen. Slechts een enkeling excelleert daarin, en dat worden dan de echte topspelers. Maartje deed het in dat circuit niet slecht, en ze eindigde ergens in de middenmoot. Het was de laatste keer dat ik haar mocht begeleiden, ze was haar kindertijd ontgroeid.

□ Maartje de Jonge
 ■ Liudkiva Makunaite (Litouwen)

(Bratislava WchJW-U14, 1993)

1. e4 e5; 2. f4 d5; 3. Pf3 exf4; 4. exd5 Pf6; 5. c4 c6; 6. d4 cxd5; 7. c5 Pc6; 8. Lb5 Da5+; 9. Pc3 Pe4; 10. De2 Le7; 11. 0-0 Pxc3; 12. bxc3 Le6

Te hebbertig lijkt 12. Dxc3; 13. Lxf4 a6; 14. Lxc6+ bxc6; 15. De5!

13. a4 0-0; 14. Lxf4 Lf6; 15. Dc2 Lg4; 16. Ld3 h6; 17. Tab1 Lxf3; 18. gxf3 Tfe8; 19. Txb7 Dd8

20. Lb5

Of 20. Lh7+ Kh8; 21. Txf7+-.

20. Te6; 21. Df5 Lg5?; 22. Dxf7+ Kh8; 23. Dxc7 mat; 1-0.

Zelf betekende Bratislava 1993 voor mij het behalen van mijn absolute top in het schaken. Ik kon toen net aardig in de middenmoot van de regionale SGA-competitie meespelen. Ik wist nu ook wat je op 1. e4 d5 moet antwoorden, en ik begreep iets van de strategie van het spel. Na die tijd is, ondanks intensief oefenen, mijn niveau alleen maar langzaam weggeërodeerd. Met enige weemoed kijk ik ieder jaar weer hoe de wereldtop bijvoorbeeld op het Tata-toernooi laat zien hoe een echte partij op topniveau wordt gespeeld.

De klant

– door Jan Winsemius –

Het is een mooi concept in het schaken: de klant. Er klinkt ook precies de juiste toon van minachting uit. Ik zag ooit, een aantal jaren geleden, een interview met Kramnik, die vertelde dat Carlsen zijn klant was, wat in die tijd absoluut ook het geval was. In 2010 was het nog 11-4 in het voordeel van Kramnik, zonder de remises mee te tellen. Bekend is ook de score van Kasparov tegen Shirov, ik geloof 11-0. De moderne equivalent is Carlsen-Nakamura, met iets van 10-0. Seirawan vertelde op onze club dat hij altijd verloor van Ivantsjoek, waarbij hij opmerkte dat hij hem geniaal vond en niets begreep van wat hij van plan was.

Zelf schreef ik al eens over mijn *Freudegegner* Gerritsen. Het staat 3-0 voor mij, zonder remises. Ik wordt ook altijd erg vrolijk van spelen tegen René Pijlman, mijn klant! Of anders Leo Littel. Als iemand Littel heet, is het sowieso al makkelijker winnen dan als iemand bijvoorbeeld Reus heet of zo.

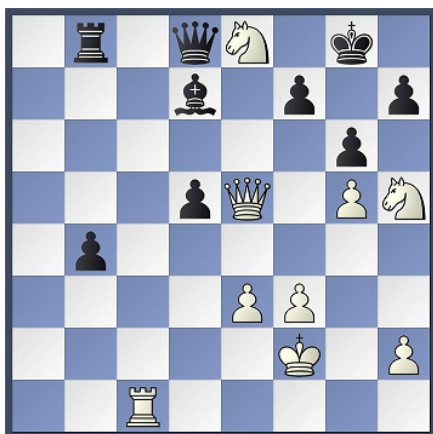
Ik moet altijd denken aan een artikel in een landelijk dagblad over de tweestrijd tussen Van Basten in zijn Milan-tijd tegen de vlijmscherpe Pietro Vierchowod, de verdediger van onder andere Sampdoria, die de mooie bijnaam 'De Tsaar' had. In dat artikel werd hij de slaaf van Van Basten genoemd. Iedereen vond Vierchowod fantastisch, en dat was hij ook, maar Marco was weinig onder de indruk.

Het klant-zijn is een ongrijpbare zaak. Zo ben ik zelf bijvoorbeeld klant van Yvette Nagel, en sinds kort ook van Steve Michel. Als je dan iemand anders tegen zo'n *Angstgegner* ziet spelen, dan kunnen ze er helemaal niets van. Ik heb al een paar keer naast het bord van Yvette gezeten toen ze er knalhard afging, maar in je eigen potten blijkt het allemaal weinig te helpen. Omgekeerd hoor je Yvette dan zeggen: "Ik begrijp dat gepraat van die Winsemius niet, ik win altijd vanzelf!".

Op een gegeven moment ben je in die potten ook voorbij een bepaald punt waar winnen of verliezen haast onmogelijk lijkt te worden. Mijn laatste pot tegen Pijlman was daar een schoolvoorbeeld van. Het begon met een dubieus openings-nieuwtje van mij. Dan zie je het meteen al. Tegen klanten werken openingsexperimenten eigenlijk vrijwel altijd. Ook als het mis moet gaan gaat het goed. In het middenspel ben ik toch duidelijk minder sterk aan het spelen, waarna in deze stelling zwart iets beter staat.

Na mijn zet 19. **Pb7** is de evaluatie -3.37. Dat is ruim een stuk minder, maar na 19. **Tc8** 20. **Db2 Lxc6** (20. **Txc6!**); 21. **Pd6 Da5+**; 22. **Kf2 Ta8**; 23. **Pe2 Ld7** staat het gewoon weer gelijk! Op zo'n moment voel je het bij een klant al gebeuren. Na 24. **Tc1 b5**; 25. **De5 Dd8**; 26. **Pf4 Tb8**; 27. **g4** denkt de klant al "oh nee, daar komt hij". En ja hoor: 27. **b4?** Verplicht was 27. **Lxg4**; 28. **Tg1 Tb6**. 28. **g5 Pe8?**; 29. **Ph5 g6**; 30. **Pxe8**

Waarna het mat onafwendbaar is. Als klant zakt de moed je natuurlijk in de schoenen bij een dergelijke pot.

Het omgekeerde gebeurt natuurlijk als je zelf de klant bent. Tegen Yvette speelde ik eens zo'n nieuwtje uit eigen doos, waarbij ik op de eerste zet van de briljante variant twee zetten omdraaide. In een andere variant kwam ik direct uit de opening zo geprakt te staan dat je eigenlijk liever meteen naar huis wil. Op verbazingwekkende manier met een soort schwindel kwam ik in het middenspel toch nog gewonnen te staan. Tegen *Angstgegners* helpen gewonnen stellingen helaas niet echt, dus ging ik er in het eindspel af.

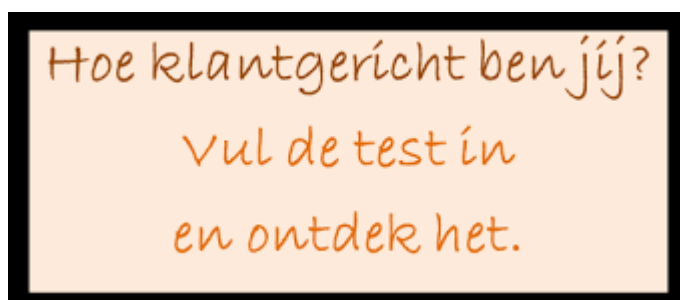
1. e4 c5; 2. Pf3 e6; 3. c3 Pf6; 4. Ld3 d5; 5. e5 Pfd7; 6. O-O Pc6; 7. Lb5 a6; 8. Lxc6 bxc6; 9. Te1 Le7; 10. Da4 Dc7; 11. d3 O-O; 12. Dg4 f6!

En dan ben je in eerste instantie gewoon heel blij met jezelf. Nu is dat altijd wel een natuurlijke toestand, maar in dit geval nog iets meer. Een pionoffer op e6 waardoor zwart snel tot ontwikkeling kan komen. Het moet ook wel worden aangenomen.

13. Dxe6+ Tf7; 14. exf6 Pxf6; 15. De2 Lg4; 16. Pbd2 Ld6; 17. h3 Ld7? 18. Pe5 Te8; 19. Pdf3 d4; 20. cxd4 cxd4; 21. Lf4 Pd5; 22. Bg3 Pf4?? ... en na 23. De4 is het wel weer gespeeld allemaal. Het erge is dat je het zelf ook wel ziet zodra het stuk op de fatale plek staat. Wat opvalt uit de potten is dat klanten een grote neiging tot zelfdestructie hebben. Zo heb ik in ieder geval tegen Yvette in vrijwel alle potten op enig moment wel redelijk tot beter gestaan, even los van de beginstelling die vaak nog wel deugt, maar zoals gezegd, dat maakt niet uit.

Het kan allemaal natuurlijk veel eenzijdiger. Ik hoop zelf in de eerste ronde van de beker natuurlijk op Littel. De statistieken zeggen dat ik binnenkort moet gaan verliezen, maar ik vraag het me af. Moet je nu eens kijken naar dit voorbeeld:

Na 16 zetten is het al volkomen misgegaan voor de witte legers. Je ziet de schouders van de klant al een beetje afhangen en het onbegrip meester van hem worden. Eigenlijk verwacht je dan ook dat je op de een of andere manier met die penningen de dame gaat winnen, wat na 17. Lh6? meteen gebeurt door 17. Pxe4; 18. Lxe4 Lc3, en, zoals onze Brabantse vriend zou zeggen: "De poppetjes kunnen in het doosje."

Er is geen eenduidig beeld van het klantschap. Van die Steve Michel heb ik bijvoorbeeld het idee dat ik hem altijd per ongeluk tegenkom op een dag dat ik waarschijnlijk sowieso niet ga winnen. Dat is natuurlijk ook een kwaliteit van die jongen, om indelingen zo te manipuleren. Tegen Yvette is er geen touw aan vast te knopen, behalve dat er steeds de neiging is tot pistoolschoten in eigen voet of andere vormen van zelfontbranding. Een beetje zoals Pijlman dat bij mij heeft. De onderlinge stand is er wel, maar geheel begrijpelijk is deze niet altijd, terwijl het tegen Littel de laatste tijd gewoon zeer eenzijdig gaat: opening beter, middenspel beter, afronden beter. Op een gegeven moment gaat dat natuurlijk een keer mis. Dan sta je na de opening ineens niet beter en gaat het in het middenspel mis. Nee, het lastigst zijn die klantrelaties waarbij je klant bent, los van de stellingskenmerken. Wat doe je daaraan?? Voor spelen tegen Schoffelmee, die overigens geen klant van mij is en ik ook niet van hem, is weleens gesuggereerd dat je om te winnen slechter moet komen te staan. In verloren stellingen wint hij immers altijd. Maar als je tegen iemand in elk soort stelling wint, of tegen iemand anders in elk soort stelling verliest, wat is dan de strategie?

Het klant zijn is ook bepalend voor het komend seizoen. Belangrijk is natuurlijk vooral om een keer een potje te winnen van Yvette. Die strategie is tot in de fijnste details uitgewerkt, maar kan hier helaas niet worden gepubliceerd. Het enige wat ik erover kwijt kan is dat, zoals gebruikelijk, alles geoorloofd is.

Daarnaast moet je je eigen klanten natuurlijk een beetje scherp houden, bijvoorbeeld door in het clubblad een stukje te schrijven waar in staat dat ze klant zijn. Dat helpt zeker. Wat dat betreft had ik dit stukje natuurlijk eerder moeten schrijven, want met Nieuwenbroek ben ik dit seizoen een belangrijke klant kwijtgeraakt. Je moet ook doen aan klantenbinding.

Je moet steeds op zoek naar nieuwe klanten. Zo werkt de markteconomie. Rob Scheermeijer is een bijna-klant bijvoorbeeld. Het leuke is om hem dan in vluggertjes voldoende te laten winnen. Je moet ze laten ruiken aan de glorie. Ook het prijzen van hun spel helpt: "Jij bent echt heel goed!". De suggestie die daarvan uitgaat is dat jij dat kan zien omdat je zelf nog onbegrijpelijk veel beter bent. Het onderhouden van klanten is niet eenvoudig. Het is een heel vak waar je ook in kan studeren. Marketing heet dat.

De enige beperking bij Rob S. is nog het aantal potten, hoewel twee al genoeg kan zijn als de overwinning overtuigend genoeg is. Toch, nog één of twee potjes erbij zonder verlies moet duidelijk maken dat winst voor hem een ongrijpbare droom zal blijven. Een andere klant voor de toekomst is natuurlijk Pronk. Met 1 uit 1 ligt de weg naar een Shirov-achtige vernedering nog volledig open. En dan, als het 10-0 staat of zo, gewoon stoppen met schaken, zoals Garry deed.

En je moet natuurlijk ook opletten dat er geen nieuwe relaties ontstaan waarin je zelf de klant bent. Zelf moet ik bijvoorbeeld een beetje uitkijken voor de voorzitter. Die staat inmiddels met een paar nulletjes voor, niet in de laatste plaats dankzij de zeer onevenwichtige kleurloting. Het schijnt als voorzitter bijvoorbeeld geoorloofd te zijn bij de bekerloting twee zwarte pionnen in de gesloten vuist omhoog te houden, heel jammer allemaal.

Zelf ben ik nu bezig met het ontwikkelen van een klantenkaart: klant van Winsemius. Aan zo'n klantenkaart zijn allerlei voordelen verbonden. Zo mag je bijvoorbeeld na de verloren pot een biertje met mij drinken aan de bar, en als ik dan bitterballen bestel mag je er ook één. Bovendien zal ik steeds in gezelschap je spel prijzen, dat is immers in ons beider belang. Bij beginnende klanten, die nog geen kaart hebben, zou ik dat nooit doen. Die moet je vooral een beetje *down-talken* aan de bar. Je moet daar een project van maken. Je kan niet een beetje thuis gaan zitten bij de telefoon en verwachten dat klanten zomaar bellen. Zo werkt het niet, klanten vragen aandacht.

Savielly Tartakower, een bewogen leven

– door Dirk Goes –

Savielly Grigorevitsj Tartakower werd geboren op 22 februari 1887 in Rostov aan de Don (tegenwoordig Oekraïne, destijds Russisch grondgebied) uit Pools/Oostenrijkse ouders van joodse origine. Schaken leerde hij op 10-jarige leeftijd van zijn vader. Zijn middelbare schooltijd bracht hij door in Geneve, waar hij het gymnasium doorliep. Na het behalen van zijn eindexamen in 1904 vertrok hij naar Wenen, om daar aan de universiteit rechten te studeren. In 1909 promoveerde hij tot doctor.

Wenen was in die tijd het mekka van het schaken. De Wiener Schachklub, die in Baron Albert von Rothschild zijn voorzitter had, en in de schaker/bankier Ignatz von Kolisch een steenrijke mecenas, speelde in twee verdiepingen van een groot gebouw, had een eigen restaurant, en telde maar liefst 700 leden. Beroemde schakers als Schlechter, Grünfeld, Maroczy, Reti, Vidmar en Teichmann schaakten er vrijwel elke dag. In deze wufte ambiance groeide Tartakower op als schaker, en de successen kwamen snel. In 1905 won hij het toernooi van Wenen en een jaar later was hij de sterkste in Nürnberg.

Tartakower-Post, Mannheim 1914, met de Duitse meester Carls als aandachtig toeschouwer.

Persoonlijk leed bleef hem niet bespaard. In 1911 werden zijn ouders vermoord tijdens een pogrom, ondanks dat ze zich enkele jaren daarvoor tot het katholicisme hadden bekeerd, en zijn broer Arthur, officier in het Oostenrijks/Hongaarse leger, sneuvelde bij Katowice op een van de vele slagvelden van de Eerste Wereldoorlog. Tartakower diende in hetzelfde leger, raakte gewond en herstelde volledig.

Tartakower was een veelzijdig man. Hij sprak vloeiend Russisch, Duits en Frans, alsmede Latijn en Grieks, vertaalde Russische poëzie in het Duits en het Frans, en schreef draaiboeken voor films. Hij verdiende veel geld met zijn werk, maar het meeste ging op in het casino, waar hij een graag geziene gast was.

In 1924 publiceerde hij zijn eerste boek, 'Die Hypermoderne Schachpartie', kreeg ruzie met zijn uitgever, Akim Lewit, en verhuisde naar Parijs, waar hij de rest van zijn leven zou wonen. In 1927 verscheen zijn boek 'Das neuromantische Schach'.

In de jaren '20 was Tartakower één van de sterkste schakers ter wereld en behaalde hij grote successen. Voor de echte top (Capablanca, Lasker, Aljechin) kwam hij net te kort, maar voor alle anderen was hij een geduchte tegenstander. Een overzicht van de in deze periode door hem gewonnen toernooien:

- 1e in Wenen (1923);
- 1e in Gent (1926);
- 1e in Hastings (1926 en 1927);
- Gedeeld 1e in Bad Niendorf, samen met Nimzovitsch (1927);
- Gedeeld 1e in Londen, samen met Nimzovitsch (1927);
- 1e in Parijs (1929);
- 1e in Nice (1930).

Tevens won hij matches van Spielmann, Réti, Lilienthal en Johner.

Tartakower-Edward Lasker, New York 1924.

Tartakower had een voorliefde voor ongebruikelijke openingen. Samen met Nimzowitsch en Reti werd hij tot de hypermodernen gerekend (overigens een term die Tartakower zelf had bedacht), altijd op zoek naar nieuwe wegen. Een woeste variant van het Staunton-gambiet (1. d4 f5; 2. e4 fxe4; 3. Pc3 Pf6; 4. g4) draagt zijn naam. Hoe gevaarlijk deze variant is ondervond de Duitse meester Jacques Mieses in 1925 tijdens het toernooi van Baden Baden:

-
-
- ☐ Savielly Tartakower
☒ Jacques Mieses
-
-

1. d4 f5; 2. e4 fxe4; 3. Pc3 Pf6; 4. g4 d5; 5. g5 Pg8; 6. f3 exf3; 7. Dxf3 e6; 8. Ld3 g6; 9. Pge2 De7; 10. Lf4 c6; 11. Le5 Lg7; 12. Dg3 Pa6; 13. 0-0 Ld7; 14. Ld6 Dd8; 15. Df4; 1-0.

Ook in het Frans, het Siciliaans, de Aljechin en de Caro-Kann zijn er varianten naar hem genoemd. Verder experimenteerde hij met 1. Ph3 en verrijkte hij de theorie van het koningsgambiet na 1. e4 e5; 2. f4 exf4 met het rustige zetje 3. Le2.

Op een rustdag tijdens het toernooi van New York (1924) bracht hij een bezoek aan de plaatselijke dierentuin, waar hij de Orang Oetang Susan vroeg welke opening hij de volgende dag tegen Maroczy moest spelen. Susan dacht waarschijnlijk iets van "Heb ik dat?" en vluchtte snel een boom in, de klimbeweging deed Tartakower denken aan de pionnenmars b2-b4-b5, en hij besloot het de volgende dag tegen Maroczy te spelen. Deze moet hebben gekeken of hij water zag branden en de partij eindigde in remise. Helemaal nieuw was de zet trouwens niet, want Russische schakers speelden het al aan het eind van de 19^e eeuw. Overigens zij opgemerkt dat de zet 1. b3 door Larsen de Baby Orang Oetang werd genoemd.

In 1929 speelde Tartakower een toernooi in Barcelona. Tijdens de openingsceremonie vroegen de organisatoren hem een nieuwe opening te spelen ter meerdere eer en glorie van de regio Catalonië, en de volgende dag speelde Tartakower 1. d4 Pf6; 2. g3 g6; 3. c4 tegen Joaquin Torres Caravaca. Het Catalaans was geboren!

Tartakower was de bedenker van tientallen schaakaforismes. Een greep:

- Er is nog nooit een partij gewonnen door hem op te geven.
- Het is altijd beter de stukken van de tegenstander te offeren.
- De tacticus moet weten wat te doen als er wat te doen valt. De strateeg moet weten wat te doen als er niets te doen valt.
- Een schaakpartij is gewoonlijk een sprookje van duizend-en-één fouten.
- Alleen een sterke schaker weet hoe slecht hij staat.
- Degene die de één na laatste fout maakt wint.
- Iedere schaker zou een hobby moeten hebben.
- Erro ergo sum.
- Ik kan combineren als Aljechin, maar ik krijg die stellingen nooit.
- Alle toreneindspelen zijn remise.
- De beste speler wint zelden een toernooi. Meestal wordt hij tweede achter degene met het meeste geluk.
- Wie schaakt gelooft in de mensheid.
- De dreiging is sterker dan de uitvoering. N.B.: deze uitspraak wordt ook aan Tarrasch en Nimzowitsch toegeschreven.

Tartakowers aforismes (in de wandelgangen 'Tartakowerismes' genoemd) toonden een hoog ontwikkeld gevoel voor humor, dat we ook terugvinden in de vele anekdotes die er over hem de ronde doen:

- Aljechin stond een keer straal verloren tegen een onbekend gebleven speler en haalde net het afbreken. De onbekende speler liet de afgebroken stelling aan Tartakower zien en vroeg hem: "En, wat denkt u, wie gaat er winnen?" Tartakower antwoordde hem: "Aljechin!", waarop de ander vroeg "Hoezo, ik sta toch hartstikke goed?". "Ja, dat klopt, maar u vroeg me wie er gaat winnen, niet wie er beter staat". En inderdaad, Aljechin zou de partij winnen
- Tartakower verloor eens vijf partijen op rij. Gevraagd naar de reden zei hij: "In de eerste partij had ik kiespijn, in de tweede hoofdpijn, in de derde een aanval van reuma, in de vierde was ik niet lekker". En in de vijfde? "Tja, een mens kan nu eenmaal niet elke partij winnen!"
- Bogoljubov schreef eens in het gastenboek van een hotel: "Ich liebe das Schachspiel weil es so logisch ist". Tartakower, die vlak na hem incheckte, las dat en schreef: "Ich liebe das Schachspiel weil es so unlogisch ist".
- Vlak vóór de eerste ronde van een groot toernooi was er tumult over het wedstrijdreglement. Tartakower nam het woord en hield een vlammend betoog voor aanpassing van het reglement. Toen er gestemd moest worden bleek bijna iedereen voor zijn voorstel. Slechts één tegenstem: zichzelf!
- Tijdens de analyse na afloop van een gewonnen partij tegen Tarrasch in het toernooi van Semmering 1926 zei Tarrasch "Ik zie dat u vertrouwen hebt in uw stukken", waarop Tartakower repliceerde "Nou nee, het is andersom, mijn stukken hebben vertrouwen in mij".
- In 1938 speelde Tartakower een toernooi in het Poolse Lodz. In zijn partij tegen Frydman gebeurde er iets opmerkelijks. Frydman was aan het begin van de ronde afwezig, maar wandelde na een kwartiertje alsnog de speelzaal in. Naakt! Grote consternatie. Frydman werd snel aangekleed en de partij begon, maar na enige tijd verdween Frydman opnieuw, om even later weer terug te komen. Wederom naakt! Een recidivist Op dit moment zei Tartakower: "Als hij het nou nog een keer doet claim ik remise wegens driemaal dezelfde stelling!"

Na 1930 waren Tartakowers grootste schaaksuccessen voorbij en hield hij zich steeds meer bezig met schaakjournalistiek. Voornamelijk voor het Franse schaaktijdschrift l'Echiquier, maar hij schreef ook voor Nederlandse kranten als het Algemeen Dagblad en Elsevier. Beide matches Euwe-Aljechin, alsmede het AVRO-toernooi van 1938, versloeg hij voor De Telegraaf.

Tijdens het AVRO-toernooi van 1938, ditmaal als journalist. Rechts Paul Keres.

Tijdens de Schaakolympiade van 1939 in Buenos Aires brak de Tweede Wereldoorlog uit. Veel schakers kozen ervoor voorgoed in Argentinië te blijven, maar bij Tartakower begon het na een aantal maanden toch weer te kriebelen en hij besloot terug te gaan naar Frankrijk om daar mee te vechten tegen de Duitsers. Na de Franse capitulatie sloot hij zich onder de schuilnaam Georges Cartier aan bij de in Engeland gelegde Vrije Fransen van De Gaulle, waar hij met zijn talenkennis zeer waardevol was voor de inlichtingendienst. Na de oorlog bood De Gaulle hem een hoge post aan in zijn kabinet, maar Tartakower sloeg zijn aanbod af met de woorden "Ik ben schaker, geen politicus".

Na afloop van de Tweede Wereldoorlog bleef Tartakower redelijk succesvol schaken en behaalde nog eerste prijzen in Parijs 1947, Venetië 1947 en Hoogovens 1949, maar met het klimmen der jaren leek het heilig vuur toch wat gedoofd. Tijdens de Schaakolympiade van Dubrovnik 1950 scoorde hij $7\frac{1}{2}$ uit 15. Aan het eerste bord, dat wel, maar toch

In 1950 verleende de FIDE op grond van resultaten uit het verleden de tot dat moment niet bestaande grootmeestertitel aan 27 schakers. Tartakower was één van degenen die deze eer te beurt vielen.

Savielly Tartakower leefde nog een aantal jaren in betrekkelijke armoede en overleed op 4 februari 1956 aan de gevolgen van een hartaanval.

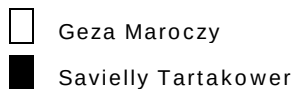
Ter afsluiting citeer ik Tartakowers voorwoord in zijn boek 'My best games of chess':

"Together with the quest for truth, every chess writer must continually bear in mind another duty: that of not being dull! It can only be left to the reader to judge if I have succeeded in this."

Nee, *dull* was hij zeker niet

Partijmateriaal

Teplitz Schonau 1922

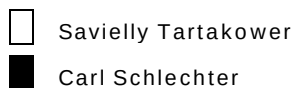
1. d4 e6; 2. c4 f5; 3. Pc3 Pf6; 4. a3 Le7; 5. e3 O-O; 6. Ld3 d5; 7. Pf3 c6; 8. O-O Pe4; 9. Dc2 Ld6; 10. b3 Pd7; 11. Lb2 Tf6; 12. Tfe1 Th6; 13. g3 Df6; 14. Lf1 g5; 15. Tad1 g4; 16. Pxe4 fxe4; 17. Pd2

17. Txb2; 18. Kxb2 Dxf2+; 19. Kh1 Pf6; 20. Te2 Dxc3; 21. Pb1 Ph5; 22. Dd2 Ld7; 23. Tf2 Dh4+; 24. Kg1 Lg3; 25. Lc3 Lxf2; 26. Dxf2 g3; 27. Dg2 Tf8; 28. Le1

28. Txf1+; 29. Kxf1 e5; 30. Kg1 Lg4; 31. Lxg3 Pxc3; 32. Te1 Pf5; 33. Df2 Dg5; 34. dxe5 Lf3+; 35. Kf1 Pg3; 0-1.

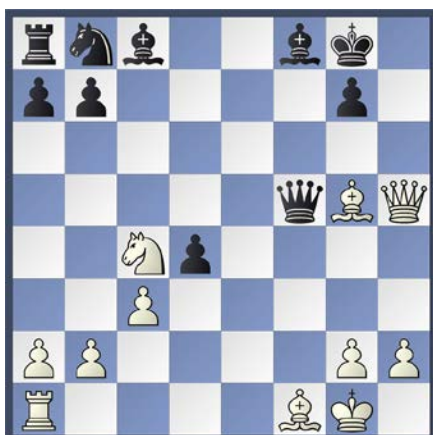

St. Petersburg 1909

1. e4 e5; 2. f4 Lc5; 3. Pf3 d6; 4. fxe5 dxe5; 5. c3 Pf6; 6. Pxe5 O-O; 7. d4 Ld6; 8. Pf3 Pxe4; 9. Ld3 Te8; 10. O-O h6; 11. Pbd2 Pf6; 12. Pc4 c5; 13. Pfe5 cxd4

14. Pxf7 Kxf7; 15. Dh5+ Kg8; 16. Txf6 Te1+; 17. Tf1 Txf1+; 18. Lxf1 Lf8; 19. Lxh6 Df6; 20. Lg5 Df5

21. Pd6 Lxd6; 22. Lc4+ Le6; 23. Tf1 Dxf1+; 24. Lxf1 Pd7; 25. Ld3 Pf8; 26. cxd4 Lf7; 27. Df3 Pe6; 28. Le3 Tb8; 29. g4 g5; 30. Df6 Lf8; 31. Lh7+ Kxh7; 32. Dxf7+ Pg7; 33. Lxg5; 1-0.

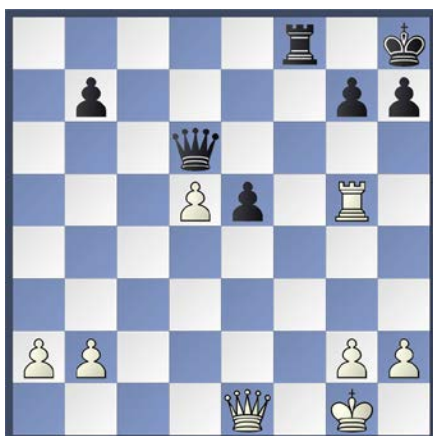
Moise Lowcki

Savielly Tartakower

Warschau 1937

Stelling na 31. Tg5:

31. Db6+; 32. Kh1 Db5; 33. Kg1 Dc5+; 34. Kh1 Dc4; 35. Kg1 Dd4+; 36. Kh1 De4; 37. Dc1 Dd3; 38. Kg1 Dd4+; 39. Kh1 Dd2; 0-1.

□ Savielly Tartakower

■ Akiba Rubinstein

Moskou 1925

Stelling na 30. Kh8:

31. T_{xg7} T_{xg7}; 32. P_{xf6} D_{e7}; 33. P_{xe8} D_{xe8}; 34. D_{f4} T_{e7}; 35. f6 P_{g6}; 36. T_{xe7} P_{xe7}; 37. f7; 1-0.

□ Reginald Price Michell

■ Savielly Tartakower

Marienbad 1925

Stelling na 53. Kd2:

53. T_{h2}; 54. P_{xh2} g_{xh2}; 55. T_{h1} L_{e5}; 56. L_{f1} L_{e4}; 57. K_{d1} K_{f6}; 58. K_{d2} K_{g5}; 59. K_{e1} K_{g4}; 0-1.

Historische rivalen

– door Jan Winsemius –

Er zijn in de historie van het spel veel historische tweestrijden geweest. Een mooie uit een ver verleden was die tussen dr. Lasker en dr. Tarrasch. De rivaliteit was mooi, niet vanwege de hoeveelheid partijen of vanwege de spanning van de strijd, maar vooral vanwege de extreme animositeit. De woorden van Tarrasch ("Für Sie, Herr Lasker, habe ich nur zwei Worte: Schach und Matt!") spreken voor zich. Uiteraard won Lasker de volgende pot overtuigend.

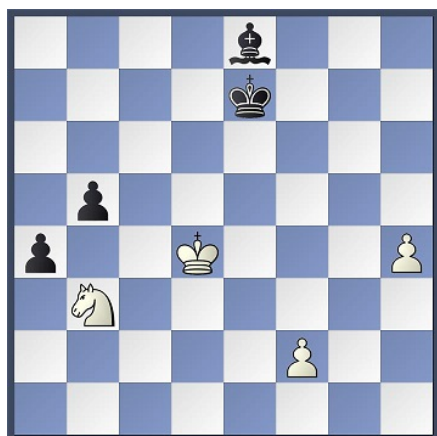
Je kan het niet echt aartsrivalen noemen, maar de animositeit tussen Donner en Prins was ook mooi. Donner sprak de welbekende woorden dat Prins geen loper van een paard kon onderscheiden. Toen de twee een match moesten spelen verloor Donner.

Je ziet dat gedrag op onze club ook wel. Ik speelde ooit een partij tegen onze huidige kampioen, Sven Pronk. Vóór de pot had hij een nogal grote bek. Het gevolg is niet verrassend: hij verloor.

Lasker zat ruim in de aartsrivalen, wat met een lange schaakcarrière natuurlijk niet zo raar is. Een tweede belangrijke rivaal was Capablanca. De strategie van de doctor bestond in eerste instantie vooral uit het ontwijken van Capablanca. Later, toen ze toch een match speelden, verloor hij dus. Het is bekend dat grote kampioenen van elkaar leren. Toen Aljechin eenmaal wereldkampioen was, heeft hij Capablanca altijd ontweken, tot een rematch kwam het nooit. Dat kon allemaal omdat de kampioenen destijds zelf hun tegenstanders uitnodigden. Je zou kunnen zeggen dat de kampioen zelf de indeling maakte. Dat is overigens iets dat je bij onze club ook jaren hebt gezien.

De meest historische schaakrivaliteit had die tussen Karpov en Kortsjnoi kunnen zijn. Er was weinig liefde tussen de heren. In 2005, lang na de laatste match van betekenis tussen de twee, kwamen ze elkaar tegen bij een herdenkings-toernooitje ter ere van Unzicker. Bij de openingsceremonie zocht Karpov snel een andere stoel toen bleek dat ze naast elkaar zaten. Tijdens de partij droeg Kortsjnoi een zonnebril om zich te beschermen tegen de hypnotische kwaliteiten van Karpov. Zelf was ik in 1987 in Brussel toen de heren tegen elkaar speelden, zes jaar na hun laatste match.

☐ Kortsjnoi
☒ Karpov

In deze stelling heeft Karpov zojuist a4 gespeeld. Er is niet zo veel aan de hand, ware het niet dat Kortsjnoi in een vlaag van verstandsverbijstering zijn koning aanraakte. Zijn reactie was om alle stukken van het bord te vegen. Handen werden niet geschud. Het zou me niet verbazen als ook dit wel eens op onze club gebeurt, maar ik kan me niet herinneren dat ik het vaak heb gedaan.

De meest historische rivaliteit kon dit helaas voor de verschrikkelijke Victor niet worden, om twee redenen. In de eerste plaats won Karpov uiteindelijk toch vrij overtuigend. Kortsjnoi is nooit wereldkampioen geworden. In de tweede plaats speelde Karpov na de matches nog een paar potjes met Kasparov, waarmee de meest historische van alle rivaliteiten een gegeven lijkt. Rond de 180 potjes, verschillende matches die nipt werden beslist, twee wereldkampioenen.

Toch wil ik de tweestrijd Meuwissen-Winsemius nog een keer voor het voetlicht brengen. De twee sporters ontmoetten elkaar in 1987 en onderkenden al snel elkaars schaakkwaliteiten. Omdat er bij de eerste ontmoetingen geen bord beschikbaar was, werden de eerste partijen blind gespeeld. De resultaten van die blindpotten leidden al vrij snel tot een weddenschap voorafgaand aan de eerste potten met bord en stukken. Mijn stelling was dat ik deze match met 10-0 zou winnen. Het mag natuurlijk geen verrassing heten dat die grootspraak als een boemerang terugkwam.

Daarna zijn er nog zo'n 10.000 potten gespeeld, meestal vluggertjes. De score is ongeveer gelijk, hoewel ik meen inmiddels een lichte voorsprong te hebben. Helaas is er van ons vroege werk weinig bewaard gebleven. Ik kan me nog wel herinneren hoe die potten vaak ongeveer gingen. Het openingsrepertoire van twee kanten was vrij beperkt. Met wit opende Meuwissen eigenlijk altijd e4, wat ik altijd met c5 beantwoordde. Twee huisvarianten die vaak werden gebruikt zijn meteen een goede illustratie van het oude schaken. De eerste ging als volgt:

☐	Meuwissen
☒	Winsemius

1. e4 c5; 2. Pf3 e6; 3. d4 cxd4; 4. Pxd4 Pf6; 5. Pc3 d6; 6. Ld3. Dit is natuurlijk niet de beste zet, maar wat is het juiste antwoord? In die eerste jaren moet ik alles wel zo'n beetje hebben geprobeerd. 6. a6; 7. O-O Le7; 8. f4 O-O; 9. Kh1 Pc6?! Meestal speelde ik zoiets. Mijn idee was dat de dame het beste zo lang mogelijk naar de ongedekte loper kon blijven kijken. Het simpele 10. Pxc6 geeft wit nu een stelling die iets beter is na 10. bxc6; 11. e5 Pd5; 12. Pe4. De machine zegt dat 12. f5 nodig is om te voorkomen dat er een nogal extreme aanval ontstaat.

In een tijd zonder computers kon je een dergelijke variant gerust 500 keer spelen zonder erachter te komen wat de juiste zetten waren.

Een andere variant die zeker 1000 keer op het bord is gekomen ging als volgt:

☐	Meuwissen
☒	Winsemius

1. e4 c5; 2. Pf3 e6; 3. d4 cxd4; 4. Pxd4 Pf6; 5. Pc3 d6; 6. Le2 a6; 7. O-O Le7; 8. f4 O-O; 9. Lf3 Dc7; 10. Kh1 Pc6; 11. g4 Pxd4; 12. Dxd4 Pd7. Het hele punt is dat na 12. e5; 13. Dg1 het gat op d5 erg irritant is. 13. g5 b5; 14. Lg2. Meuwissen speelde ook vaak 14. Dg1, maar dat slaat eigenlijk nergens op. Veel beter is 14. a4. 14. Lb7; 15. f5 en ik speelde mijn huismanoeuvre 15. Tfe8; 16. f6 Lf8.

Het irritante van deze variant is dat ik hem eerst zelf aan Meuwissen had laten zien, wat natuurlijk van een extreme onhandigheid is. Met computer en boeken hadden we zeker een paar jaar in onze schaaktheoretische ontwikkeling gewonnen.

Met omgedraaide kleuren kwam er eigenlijk 100 van de 99 keer Spaans op het bord. Dat kon allerlei vormen aannemen. Het was vaak iets van een Zaitsev, die werd met verschillende Kasparov-Karpov-matches wel eens in de krant gezet, maar ook wel een anti-Marshall:

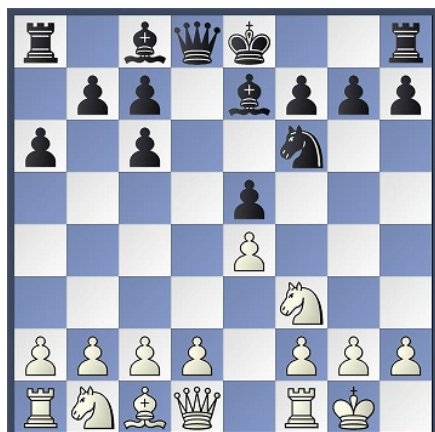
☐	Winsemius
☒	Meuwissen

1. e4 e5; 2. Pf3 Pc6; 3. Lb5 a6; 4. La4 Pf6; 5. O-O Le7; 6. Te1 b5; 7. Lb3 O-O; 8. a4. Volkomen onduidelijk waarom die anti-Marshall nodig was, aangezien het mij zou verbazen als Meuwissen in die tijd ooit van het Marshall-gambiet had gehoord. Zijn strategie bestond meestal uit het doordrukken van d5 en hij was ook niet vies van een vlug Lg4tje. Allemaal weinig hoogstaand. Ik schat zo'n 500-1000 potten in deze variant, waarmee je ons specialist in de meer onbekende zijvarianten van deze opening zou kunnen noemen.

Op een gegeven moment wordt je natuurlijk een beetje leip van die herhaling en probeer je eens wat anders. Ik gooide mij op de zogenaamde vertraagde ruilvariant van het Spaans.

□ Winsemius
 ■ Meuwissen

1. e4 e5; 2. Pf3 Pc6; 3. Lb5 a6; 4. La4. 4. Lxc6 dxc6; 5. O-O f6. 4. Pf6 5. O-O Le7; 6. Lxc6 dxc6

Het blijft lastig te begrijpen waar zo'n variant over gaat. Na a6 speel je immers eerst La4, om pas twee zetten later op c6 te nemen. Het idee is dat in de normale ruilvariant zwart de pion op e5 dekt door middel van f6. Nu kan dat niet meer. We speelden dan natuurlijk weer een zijvariantje. 7. De2 Lg4; 8. h3. 8. Pc3 O-O; 9. Pd1 was ook een zeer populaire ontwikkelmethode in onze matches. 8. Lh5; 9. d3 Pd7; 10. b3. Op de een of andere manier was ik ervan overtuigd dat die looper naar b2 moest.

Interessant trouwens dat de computer dit als volkomen gelijk geeft. Maar er is nog wel wat te spelen, dus de variant is eigenlijk prima om eens te hanteren.

Het is jammer dat er uit deze periode geen echte potten bewaard zijn gebleven, maar dat veranderde toen er vele jaren later een nieuwe weddenschap werd afgesloten. Het moet zo'n beetje zijn begonnen met wederzijdse teksten, vaak met hoog volume uitgesproken, in de trant van: "Ik ben veel beter, ik ben de beste, ik maak je gek", etcetera. Daaruit kwam de weddenschap voort dat op een zonnige namiddag in Sydney, onder een palmboom waarin de vliegende honden nieuwsgierig naar beneden keken, een match werd gespeeld van drie partijen, die simultaan werden afgewikkeld. De titel die op het spel stond was 'Eeuwig de beste'. De bijzonderheid is dat ik de potten blind afwerkte terwijl Meuwissen mocht kijken. Dat kwam ongetwijfeld voort uit de uitspraak "Ik win blind van jou". Om eeuwig de beste te zijn zou ik één punt moeten scoren. In tegenstelling tot wat je vaak ziet bij dit soort matches werkte de grote bek dit keer prima.

□ Winsemius
 ■ Meuwissen

WK Sydney 2003

1. e4 e5; 2. Pf3 Pc6; 3. Lb5 a6; 4. La4 b5; 5. Lb3 d6; 6. c3 Pf6; 7. d3 Lg4; 8. h3 Le6; 9. Lxe6 fxe6; 10. Pg5 Dd7; 11. f4 exf4; 12. Lxf4 e5; 13. Le3 d5. Zowel de voorliefde voor Lg4 als die voor d5 is in deze pot zichtbaar. 14. a4 bxa4; 15. Dxa4 Pb8. Deze zet is natuurlijk alleen ingegeven door de blindheid van de tegenstander. Erg laf proberen een beetje dames te ruilen en de boel zo lang mogelijk op een leeg bord te rekken. 16. Db3. Maar daar trappen wij niet in! 16. h6?; 17. Db7.

Dat had hij natuurlijk moeten zien aankomen met zijn ogen open. 17. **Dc6?** Gek genoeg voor iemand met zijn ogen dicht had ik de rest al 'gezien'. 18. **Dc8+!** **Ke7**; 19. **Lc5+!!** **Dd6**; 20. **De6+!** **Kd8**; 21. **Pf7** mat.

Zelden ben ik zo blij geweest. De beloning loog er ook niet om. Er zou een advertentie op de voorpagina van een landelijk dagblad worden geplaatst met deze partij en daarnaast 'VOOR EEUWIG DE BESTE!'. Uiteindelijk moest ik in een laf klein kolommetje achterin de zaterdag-Volkskrant zoeken tussen de advertenties voor tweedehands onderbroeken.

Dat kenmerkt ook de grote rivaliteit: het slechte verliezen. Dat is mooi, en hoort erbij. Omdat het zo leuk is nog één potje uit de nieuwere doos. Sinds het online schaken is het makkelijker potten te onthouden. Ons online archief geeft 34 lange partijen met 19 winstpartijen voor mij, 12 voor Meuwissen en 3 remises.

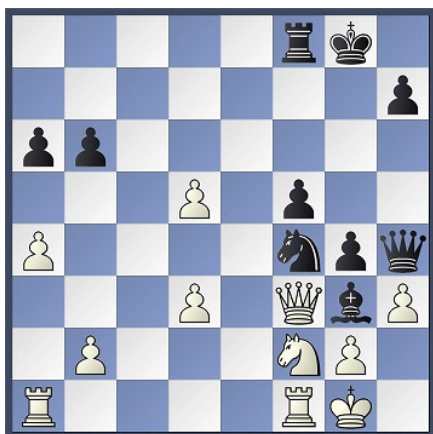
☐ Meuwissen
☒ Winsemius

1. e4 c5; 2. Pf3 d6; 3. d4 cxd4; 4. Pxd4 Pf6; 5. Pc3 a6; 6. f4 e5; 7. Pf3 Pbd7; 8. a4 Le7; 9. Ld3 O-O; 10. O-O b6; 11. Kh1 Lb7; 12. De1 Ph5; 13. fxe5 dxe5; 14. Pd5 Pc5; 15. Pxe5 Lh4; 16. De2 g6; 17. Lh6 Lg3

Dit deugt natuurlijk helemaal niet, maar het is wel geestig.

18. **Pg4** **Lxd5**; 19. **exd5** **Dh4**; 20. **Lxf8** **Txf8**; 21. **h3** **Pf4**; 22. **Df3** **Pcx d3**; 23. **cx d3** **f5**; 24. **Pf2** **g5**; 25. **Kg1** **g4**

En wat dan te denken van deze stelling? Inmiddels geeft de computer aan dat het ongeveer gelijk staat na De3, of na de zet die wit in de partij speelt.

26. Pxd4 fxd4; 27. Dxd4 Dxd4; 28. hxd4 Tf6; 29. Tf3 Lh4; 30. d6 Lg5; 31. d7 Td6; 32. Taf1 Pe2+; 33. Kh2 Txd7; 34. Tf5 h6; 35. Tf8+ Kg7; 36. Ta8 a5; 37. Te8 Pd4; 38. Tb8 Td6; 39. Kg3 Pb3; 40. Tb7+ Kg6; 41. Tf3 Pc5; 42. Tb8 Pxa4; 43. Tg8+ Kh7; 44. Tff8 Td7; 45. Th8+ Kg6; 46. Thg8+ Tg7; 47. Txd7+ Kxd7; 48. Tb8 Pxb2; 49. d4 Pc4; 50. Kf3 a4; 51. Tc8 b5; 52. Ke2 a3; 53. Kd3 a2; 54. Ta8 Pb2+; 55. Kc2 Pa4; 56. Txa4 bxa4; 57. Kb2 a3+; 58. Kxa2 Lc1; 0-1.

En uiteindelijk wint zwart dit natuurlijk gewoon.

Dit verslag is natuurlijk niet helemaal eerlijk, zeker niet als ik zou afsluiten met de laatste officiële pot die we hebben gespeeld. Meuwissen heeft immers wel een paar van die 10.000 potten gewonnen. Daarom sluiten we af met deze:

☐	Meuwissen
☒	Winsemius

1. e4 c5; 2. Pf3 d6; 3. d4 cxd4; 4. Pxd4 Pf6; 5. Pc3 a6; 6. Lg5 e6; 7. f4 Dc7; 8. Df3 b5; 9. f5 b4; 10. Pcb5 axb5; 11. Lxb5+ Ld7; 12. Lxf6 Lxb5; 13. Pxb5 Dd7; 14. fxe6 fxe6; 15. Dh5+ Df7; 16. Pc7+ 1-0.

En dat is natuurlijk ook een eindstelling die in ieder geval iemand tot blijdschap stemt.

Na deze historische rivalen de volgende keer meer over historische kampioenen die nooit kampioen werden. Dat gaat over Bronstein, Keres, Kortsjnoi en Winsemius.

Het Amsterdamse schaakleven in de 19e eeuw

– door Dirk Goes –

Aan het einde van de 18e eeuw was schaken nog niet de volkssport die het nu is. Geschaakt werd vooral in kringen van de adel en de hogere legerofficiërs, en die zaten met name in Den Haag. Het is dan ook niet verwonderlijk dat op 15 mei 1803 juist daar de eerste schaakvereniging in Nederland werd opgericht: het Haagsch Schaakgenootschap. Om het gepeupel buiten de deur te houden werd de contributie vastgesteld op zes gulden per jaar. Dat lijkt niet veel, maar in die tijd was het een flink bedrag (in huidige koopkracht ongeveer € 1.000) dat slechts door welgestelden was op te brengen. De vereniging bestond tot 1808. De doodsteek was waarschijnlijk het besluit van koning Lodewijk Napoleon om het koninklijk hof te verplaatsen van Den Haag naar Amsterdam, waar hij zijn intrek nam in het Paleis op de Dam.

Op 19 september 1822 werd de eerste Amsterdamse schaakvereniging opgericht: het Amsterdamsch Schaakgenootschap (ASG). Gespeeld werd in het Leesmuseum aan het Rokin, een voorloper van de bibliotheek¹. Omdat er nog geen andere Amsterdamse club was om tegen te schaken, beperkten de externe contacten zich tot het spelen van correspondentiepartijen tegen verenigingen uit andere steden. Dit betrof doorgaans twee partijen, één met wit en één met zwart. Aan de resultaten te zien waren de Amsterdammers behoorlijk getalenteerd. Van het Rotterdamse 'Vermaak door Oefening' werd in 1824 met 2-0 gewonnen en de plaatselijke schaakclub te Antwerpen² ging met dezelfde cijfers ten onder. Deze match duurde bijna twee jaar, van april 1827 tot februari 1829. Tegenwoordig hebben we e-mail, maar in die tijd ging alles nog met de postkoets. Ook de wedstrijd tegen het Haagse Palamedes (1834/1835) ging met 2-0 naar Amsterdam.

Rond de eeuwwisseling werd het Leesmuseum te klein. Op dezelfde plek werd een nieuwe gebouw, dat in 1904 werd geopend. Tot 1930 zou het dienst doen als Leesmuseum. Het bordje schuin boven de voordeur verwijst nog naar de oorspronkelijke bestemming. Het gebouw heeft nu de status van Rijksmonument.

¹ Tegenwoordig is de bibliotheek openbaar, maar destijds was lidmaatschap nog voorbehouden aan heren van stand.

² Lijkt grensoverschrijdend, is het echter niet. België bestond in die tijd nog niet en Antwerpen hoorde 'gewoon' bij ons.

Overigens, het gebruik van de postkoets bevestigt nog maar eens ten overvloede dat schaken in die tijd een elitaire sport was. Personeelskosten, overnachtingen, het wisselen van paarden en tolpassages maakten het immers een dure grap. Een voor iedereen betaalbare reguliere postdienst zou pas veel later van de grond komen.

In 1843 ontstond er een schisma in het Amsterdamsch Schaakgenootschap. Sommige leden hechtten aan het sociëteitskarakter van de club (vrij schaken, de krant lezen, etc.), anderen waren van mening dat het schaken centraal moest komen te staan. Deze tweede groep scheidde zich af en ging verder onder de naam 'Philidor'. Elke maandagavond werd bijeengekomen in het Leesmuseum. Ook bij Philidor stond het correspondentieschaak centraal. Tussen 1847 en 1850 werden drie partijen gespeeld tegen de Schaakvereniging Zeist: 2½-½ voor Philidor.

Begin 1848 kwam er een bijzonder eervolle uitnodiging van de schaakclub te Londen voor een inzet van 150 pond (600 gulden). Philidor hapte toe, maar wist nog wel te bedingen dat de inzet werd verlaagd naar 50 pond. Tijdens deze partij³, die in maart 1848 begon en anderhalf jaar in beslag zou nemen, stonden de Amsterdamse zetten onder supervisie van Maarten van 't Kruijs.

Maarten van 't Kruijs (1813-1885), organist van beroep, was een sterk schaker die zo zijn eigen ideeën had over de opening. In die tijd speelde vrijwel iedereen 1. e4, maar Van 't Kruijs vond dat die zet best in tweeën kon worden gespeeld en introduceerde het bescheiden 1. e3. Daar stonden zijn tegenstanders van te kijken In de openingstheorie staat de zet 1. e3 bekend als de Van 't Kruijs-opening, ook in het buitenland, waar het overigens meestal de Van 't Kruys-opening wordt genoemd omdat men daar de typisch Nederlandse lettercombinatie 'ij' niet machtig is.

Het lijkt vrijwel onmogelijk om met 1. e3 snel te winnen, maar de Weense meester Josef Emil Krejčík presteerde in 1908 te Wenen het volgende tegen de heer N.N.: 1. e3 d6; 2. Pf3 Pd7; 3. Ld3 b6; 4. Pg5 h6; 5. Pe6 fxe6; 6. Lg6 mat. En nog blind ook! (Krejčík dan, de heer N.N. was gewoon een ziende knoeier).

De opening 1. e3 heeft zich nimmer in een grote populariteit mogen verheugen, maar toch waren er best wel spelers die het op hun repertoire zetten, en bepaald niet de minsten. Zukertort speelde het diverse keren tegen Anderssen en de eigenzinnige Nimzowitsj werd een fervent pleitbezorger, terwijl Garry Kasparov het tegen de computer Fritz speelde om het beest uit zijn boek te halen. Heden ten dage is de Tsjechische grootmeester Pavel Blatný de grootste exponent.

In 1878 won Van 't Kruijs het jaarlijkse toernooi van de Nederlandse Schaakbond en werd daarmee officieus Nederlands kampioen.

Philidor wilde en kreeg revanche, opnieuw met 50 pond als inzet. Ditmaal wist men de Londenaren op remise te houden. Een derde partij ging echter verloren, waarna moest worden geconstateerd dat Londen toch een maatje te groot was geweest.

In het voorjaar van 1851 kwam Philidor op het idee om een groot landelijk toernooi te organiseren. In april van dat jaar ging de volgende brief uit naar de diverse schaakgenootschappen in den lande:

Bestuurderen van het schaakgenootschap Philidor hebben de eer, de leden Uwer vereeniging uit te nodigen tot deelneming aan een wedstrijd, ontworpen met het doel, om het genoegen van het schaakspel door deszelfs⁴ meer wetenschappelijke ontwikkeling te verhoogen. Terwijl bestuurderen voornoemd de vrijheid nemen u het programma benevens intekenlijst van dezen wedstrijd bij dezen toe te zenden, verzoeken zij de opgave der mededingers, die genegen mochten zijn daaraan deel te nemen, zoo spoedig mogelijk, immers vóór den 10 Mei aanstaande, aan het Lees-Museum onder hun adres te ontvangen.

Amsterdam, april 1851

Bestuurderen voornoemd:

E. Mohr	President
M. van 't Kruijs	Commissaris
M.M. Coopman	Commissaris

Gespeeld werd van 20 mei tot en met 17 juni 1851. De 38 deelnemers betaalden een inleggeld van 5 gulden, terwijl van bezoekers een bijdrage van 3 gulden werd gevraagd. In ruil daarvoor kregen ze dan wel een dagbulletin. Er waren acht prijzen in natura:

³ Helaas, Londen won na 50 zetten.

⁴ Prachtig archaisch taalgebruik! Een woord als 'deszelfs', waar vind je dat nog. Vroeger was alles beter

- Eerste prijs: Een boekenkast;
- Tweede prijs: Een gouden horlogeketting;
- Derde prijs: Een zilveren snuifdoos.

tot en met:

- Achtste prijs: Een schaakboek.

De partijen bestonden uit in die tijd gebruikelijke minimatches, *best of three*, waarbij remises niet meetelden (ook het grote internationale toernooi van Londen, dat een week later van start ging, werd volgens deze formule gespeeld). Deze minimatches werden ‘robbers’ genoemd, een term die uit de kaartspelen bridge en whist afkomstig was. Tegenwoordig wordt het nog gebruikt in de uitdrukking ‘een robbertje vechten’.

Het schaakjargon van toen verschilde nogal met wat we tegenwoordig hanteren. Vrijwel iedereen weet dat een loper een raadsheer werd genoemd, en een toren een kasteel, maar sommige termen zijn wat minder bekend:

Wij zeggen:	Onze voorvaderen noemden het:
Aftrekschaak	Geopend schaak
Eeuwig schaak	Aanhoudend schaak
Probleem/studie	Kunstspel
Blindschaak	Geheugenschaak
Promoveren	Op dam komen ⁵
Wit/zwart geeft op	Wit/zwart abandonneert
Offeren	Sacrifiëren

Het toernooi werd gewonnen door Van ‘t Kruijs, die in de finale Stan Heijmans versloeg. Overige prijswinnaars:

3. M.M. Coopman (Amsterdam)
4. W.J. Blijdenstein (Enschede)
5. J. Seligmann (Amsterdam)
6. K. de Heer (Beemster)
7. J. van Praag (Amsterdam)
8. H. Kloos (Amsterdam)

Het schaaktijdschrift Sissa, dat van 1847 tot 1874 maandelijks verscheen, kwam met wat opbouwende kritiek, zoals valt te lezen in de vierde jaargang, bladzijde 234:

- Er was een vrije loting, zodat het kon gebeuren dat de sterkste speler tegen de op één na sterkste speler zou moeten spelen.
- De rondlopende toeschouwers zorgden voor nogal wat overlast. Zoals Sissa het schreef: “Niets leidt de aandacht meer af, dan het af- en aanlopen van personen, en dat wel zoo veel te meer, wanneer de zoodanigen van de vergunning misbruik maken, door over het spel van strijdende spelers luid te spreken, of door teekens van hunne af- of goedkeuring te doen blijken.”
- De duur van het toernooi maakte het voor niet-Amsterdammers een tamelijk kostbare aangelegenheid.

Een jaar later was er weer een toernooi. Geloof het of niet, maar er werd ditmaal gespeeld volgens de toernooiformule die we nu kennen als het Fischer Random-systeem. Zwaar *avant la lettre*! Het systeem werd gepropageerd door jonkheer E. van der Hoeven, die zelf meespeelde, en was een idee van zijn oom, wijlen graaf Van Zuilen van Nijeveld. De uitslag was een kopie van het toernooi van 1851. Van ‘t Kruijs en Heijmans stonden opnieuw in de finale, en ook ditmaal won Van ‘t Kruijs, die met een Chinees schaakspel naar huis ging. Leuk voor in de boekenkast Over de toernooiformule zegt Sissa: “Het is een veld dat nog braak ligt, en tot welke bearbeiding wij alle onze schaakliefhebbers beleefdelijk uitnodigen” (Sissa, zesde jaargang, bladzijde 224). Als hij toen had geleefd, zou Fischer goedkeurend hebben geknikt

In april 1854 schreef Philidor weer een wedstrijd uit. Gespeeld werd op maandag en dinsdag, van mei tot oktober. Het inschrijfgeld bedroeg ditmaal 10 gulden (3 gulden voor bezoekers). Sissa publiceerde het wedstrijdreglement, dat de volgende bijzondere bepaling bevatte:

Artikel 13: Het genootschap Philidor wordt eigenaar der gespeelde partijen, en mag daarvan ieder door hetzelfde doelmatig geacht gebruik maken.

Zo ging dat in die tijd. In de loop van de 19e eeuw waren schaakpartijen gewild bij dagbladen en tijdschriften, en dus zat er handel in. Hiermee kon het toernooicomité haar inkomsten vergroten, wat meestal ten goede kwam aan het prijzengeld. De meeste schakers deden er daarom niet moeilijk over.

⁵ Dit is geen verwijzing naar het damspel, het woord ‘dam’ dient te worden gelezen als afkorting van ‘dame’.

Dit toernooi heeft ongetwijfeld een winnaar opgeleverd, maar wie dat was is niet terug te vinden. Sissa bericht nog wel dat het toernooi aan de gang is maar publiceert nooit de uitslag. Tegenwoordig, wanneer de zetten *du moment* dat ze worden gespeeld op het internet staan, is zoiets volstrekt ondenkbaar, maar in die tijd stond de schaakjournalistiek nog in de kinderschoenen.

In 1855 gebeurde er iets opmerkelijks toen Philidor fuseerde met het Amsterdamsch Schaakgenootschap, 12 jaar nadat men van elkaar was gescheiden. Op het eerste gezicht lijkt het niet aannemelijk dat Philidor zat te wachten op een fusie. Zij organiseerde als ambitieuze en bruisende vereniging tal van schaakactiviteiten, terwijl het Amsterdamsch Schaakgenootschap als sociëteit een wat slapend bestaan leidde. Het is echter goed denkbaar dat Philidor een eigen schaakhuis wilde, waar men te allen tijde (dus niet alleen op de maandagavond) kon samenkomen om schaakactiviteiten te ontplooiën. Om dit dure plan mogelijk te maken was het zaak de krachten te bundelen en was een fusie met het Amsterdamsch Schaakgenootschap een voor de hand liggende optie. Opvallend was dat de naam van de nieuwe vereniging gewoon 'Het Amsterdamsch Schaakgenootschap' bleef, terwijl je toch zou mogen verwachten dat dat nou juist de onderliggende partij was.

Het schaakcentrum zou daadwerkelijk worden gerealiseerd. Wanneer precies is onduidelijk, maar ergens in 1860 werd het pand Damrak 83 betrokken, schuin tegenover de beurs van Zocher. De beurs van wie?

De beurs van Hendrick de Keyser, geopend in 1611, was de eerste beurs ter wereld waar aandelen werden verhandeld. In 1838 werd het gesloopt in verband met verzakkingsproblemen, en het gemeentebestuur gunde de Haarlemse architect Jan David Zocher de opdracht tot bouw van een nieuwe beurs. Het wat pompeuze gebouw in Neoclassicistische stijl, dat oogde als een Griekse tempel, kwam te staan op de hoek van de Dam en het Damrak, op de plaats waar nu De Bijenkorf is gevestigd. Op 10 september 1845 werd het geopend door koning Willem II. Eind 19e eeuw voldeed het gebouw niet langer. In 1903 werd het gesloopt en vervangen door de Beurs van Berlage.

Amsterdam in het tweede gedeelte van de 19e eeuw, met rechts de beurs van Zocher en in het midden op de achtergrond het Centraal Station. Opvallend hoe smal het Damrak toen was. Met de sloop van de Beurs van Zocher zou dat probleem worden opgelost (Foto: Oneindig Noord Holland).

Op 1 december 1856 werd Schaakclub La Bourdonnais opgericht. Begonnen met slechts vijf leden was dit aantal een maand later al opgelopen tot 25. Gespeeld werd in de bovenzaal van lokaal "Het Vosje" op het Rokin. Na vijf jaar achtte de vereniging zich sterk genoeg om een correspondentiepartij te spelen tegen het Duitse Elberfeld. De inzet werd vastgesteld op 100 thaler, wat destijds neerkwam op 175 gulden. De partij duurde van eind 1861 tot de zomer van 1862 en eindigde na 38 zetten in een zege voor de Amsterdammers.

Eind 1864 verhuisde La Bourdonnais naar het Nieuw Poolsch Koffijhuis aan de Warmoesstraat. In de zomer van 1866 kreeg dit pand een nieuwe pachter, ene Adolf Wilhelm Krasnapolsky Deze zag een schaakclub in zijn tent kennelijk niet zo zitten, en per 1 augustus 1866 werd een nieuwe locatie betrokken in lokaal De Brakke Grond.

De namen van de schaakgezelschappen waren destijds tamelijk bijzonder. Tegenwoordig is er geen hond die erover zou denken zijn club 'Welzien verhoedt gevaar' te noemen, maar in de 19e eeuw kende de gemeente Leidschendam een genootschap onder die kneuterige naam. Andere voorbeelden:

• Vriendschap en Oefening	(Alkmaar)
• Vriendentrouw	(Gouda)
• Haast u langzaam	(Zwolle)
• Prudentia Vincit	(Harmelen)
• Strijd in Eendracht	(Weidum) ⁶
• In den eersten stoot pat	(Delft)
• Amat Victoriae Curam	(Breda)
• Oefening en uitspanning	(Kampen)
• L'Esprit pénétrant est Vainqueur	(Aarlanderveen)
• Réunion sans fin	(Vlissingen)
• Aurora	(Zwolle)
• Amicitia	(Vlaardingen)

1861 was een bijzonder jaar voor het Amsterdamse schaakleven, want in de zomer bracht de grote Adolf Anderssen, die destijds na Morphy als de sterkste schaker ter wereld werd beschouwd, op uitnodiging van het Amsterdamsch Schaakgenootschap een bezoek aan de hoofdstad.

In de namiddag van vrijdag 12 juli 1861 arriveerde de heer Anderssen per open rijtuig te bestemder plekke. Tijdens de feestelijke receptie werd hij door diverse leden toegesproken en werd veelvuldig het glas geheven. Vervolgens werd een bezoek gebracht aan Artis, en 's avonds stond een eerste partij op het programma. Anderssens tegenstander (Volgens Sissa: "één van de sterkste leden van het Genootschap", echter niet bij name genoemd) verloor kansloos. Een tweede partij werd begonnen maar moest na twee uur vanwege het late uur worden afgebroken en enkele dagen later voortgezet. Ook deze partij eindigde in winst voor de Duitse meester.

De volgende dag speelde Anderssen een eerste partij tegen Van 't Kruijs, de sterkste schaker van het Amsterdamsch Schaakgenootschap. Na 4½ uur was de strijd beslist: winst voor Van 't Kruijs! Deze partij ging als volgt:

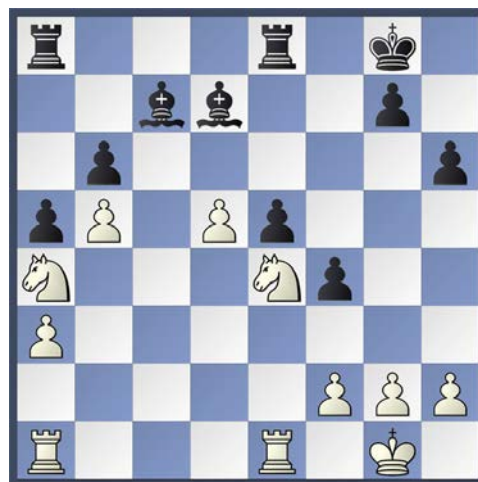
□ Maarten van 't Kruijs
 ■ Adolf Anderssen

1. a3

Bij het aanschouwen van deze beginzet zal Anderssen een glimlach niet hebben kunnen onderdrukken. In 1858 speelde hij het zelf drie-maal in een match tegen Morphy, met redelijk succes (1½-1½). Sindsdien stond de opening bekend als de Anderssen-opening. Was de openingskeuze van Van 't Kruijs een eerbetoon aan zijn illustere tegenstander?

1. e5; 2. c4 Lc5; 3. Pc3 a5; 4. e3 Pc6; 5. Pge2 d6; 6. d4 Lb6; 7. Pa4 La7; 8. d5 Pce7; 9. b4 f5; 10. Pec3 Pf6; 11. Le2 0-0; 12. Pb5 Lb8; 13. Pbc3 c6; 14. b5 cxd5; 15. cxd5 b6; 16. Lc4 Pg6; 17. 0-0 f4; 18. Ld3 Pd7; 19. Dh5 De8; 20. Pe4 Lc7; 21. exf4 exf4; 22. Lb2 Pde5; 23. Pg5 h6; 24. Lxg6 Pxg6; 25. Tfe1 Pe5; 26. Dxe8 Txe8; 27. Lxe5 dxe5; 28. Pe4 Ld7

Zie diagram hiernaast →

⁶ Gespeeld werd op de dinsdagavond van 19.00 tot 22.00 uur, beurtelings bij één der leden aan huis.

Wellicht dacht Anderssen hier beter te staan op grond van zijn loperpaar. In de praktijk blijken ze echter niet opgewassen tegen de gecombineerde paardenkrachten.

29. Pac3 a4; 30. Tab1 Tec8; 31. d6 Ld8; 32. Tb4 Kf7; 33. f3 Ke6; 34. Td1 g5; 35. g4 fxg3; 36. hxg3 h5; 37. Kf2 Ta7; 38. Ke3 Le8; 39. f4 exf4; 40. gxf4 g4; 41. Td5 Lf6?!

Vanaf hier gaat het mis met de grote Anderssen. Fritz geeft als beste zet 41. h4, met een klein plusje voor wit.

42. f5+ Kf7; 43. Pxa4 Tb8; 44. Pxf6 Kxf6; 45. Kf4 Tg7; 46. Pc3 Ld7; 47. Pe4+ Kf7; 48. f6 Tgg8; 49. Txx5 Th8; 50. Te5 Tbd8; 51. Te7+ Kf8; 52. a4 Th1; 53. Tb2 Le8; 54. Td2 Lf7; 55. Kxg4 Lb3; 56. Pg5 Ta8; 57. Ph7+ Kg8; 58. Pg5 Txa4+; 59. Kf5 Tf1+; 60. Kg6 Ta8; 61. Tg7+ Kf8; 62. d7; 1-0.

Op 17 juli was Anderssens bezoek aan Amsterdam ten einde. Tijdens de afscheidsreceptie nam hij het woord en sprak zijn gehoor als volgt toe:

“Ik bedank U, mijne Heeren! Ik heb deze reis uit genoeg gedaan. Het verheugt mij de Hollandsche schaakspelers te hebben leeren kennen, onder welke ik eenen⁷ heb aangetroffen, zoo sterk als ik er in mijn gehele leven slechts negen of tien heb ontmoet. Ik bedank U voor uwe vriendelijke ontvangst. Nimmer heb ik een schaakclub bezocht, waar ik eene minzamer bejegening dan hier heb ondervonden”.

Maar dan in het Duits natuurlijk

In totaal speelde Anderssen 26 partijen tijdens zijn verblijf in Amsterdam (+19 =2 -5). Behalve van Van 't Kruijs verloor hij van De Lelie, Kloos, Van Paddenburg en De Heer. Anderssens score tegen Van 't Kruijs was +5 =2 -1, waarbij zij opgemerkt dat Van 't Kruijs in één van zijn partijen duidelijk beter stond maar als een waar *gentleman* de zetten herhaalde om zijn tegenstander in staat te stellen de laatste trein te halen.

Gedurende het tweede gedeelte van de 19e eeuw leidde het Amsterdamse schaakleven een wat kwijnend bestaan en verloor het haar toonaangevende positie als schaakcentrum aan Den Haag, waar met name het in 1852 opgerichte Discendo Discimus (DD) een periode van grote bloei kende. Deze vereniging nam het initiatief tot oprichting van de Nederlandsche Schaakbond, die op 23 mei 1873 het levenslicht zag. Voorzitter, secretaris en penningmeester van de bond werden respectievelijk de heren Van Hogendorp, Van der Haak en Kamphuizen, allen lid van DD. Voor de Amsterdammers was er geen rol van betekenis weggelegd. Als troost werd De Lelie nog wel vice-voorzitter.

Rond die tijd had het Amsterdamsch Schaakgenootschap haar riant accommodatie aan het Damrak verlaten en was men verhuisd naar Zeemanshoop, een sociëteit voor zeevarenden op de Dam, hoek Kalverstraat. Eind 1873 sprak men de wens uit te fuseren met La Bourdonnais, maar die fusie ketste af. Daarop besloten enkele leden van het Amsterdamsch Schaakgenootschap de club te verlaten en een nieuwe vereniging op te richten: het Nieuw Amsterdamsch Schaakgenootschap. Een wat onhandige naam, omdat het oorspronkelijk Amsterdamsch Schaakgenootschap in de wandelgangen nu het Oud Amsterdamsch Schaakgenootschap werd genoemd. Toen op 21 december 1878 het Nieuw Amsterdamsch Schaakgenootschap fuseerde met La Bourdonnais, ging de nieuwe club het Vereenigd Amsterdamsch Schaakgenootschap heten en was de spraakverwarring compleet.

De oprichting van het Vereenigd Amsterdamsch Schaakgenootschap luidde een nieuwe bloeiperiode van het Amsterdamse schaakleven in, met sterke jeugdleden als Treslong en vooral de gebroeders Van Foreest. Het 10-jarig jubileum in 1889 werd opgeluisterd met de organisatie van het eerste internationale schaaktoernooi op Nederlandse bodem. Aan dit toernooi werd deelgenomen door toenmalige grootheden als Amos Burn, James Mason en Isidor Gunsberg, aangevuld met de beste Nederlandse schakers. Ook deed een jonge speler uit Berlijn mee, ene Emanuel Lasker

Gespeeld werd van 26 augustus tot en met 1 september 1889 in koffiehuis De Roode Leeuw aan de Vijgendam⁸. Het toernooi werd een prooi voor Burn met 7 uit 8, een half punt voor Lasker, die in dit toernooi zijn beroemde dubbele loper-offer speelde tegen Johann Bauer. Louis van Vliet, Nederlander van geboorte maar reeds op 13-jarige leeftijd naar Engeland geëmigreerd, deed het met 5 uit 8 in dit gezelschap uitstekend, de overige Nederlanders kwamen er niet aan te pas.

Bronnen:

- Sissa, het eerste Nederlandstalige schaaktijdschrift. Opgericht door W.J.L. Verbeek, huisarts te Wijk bij Duurstede.
- ‘Amsterdam in de negentiende eeuw’, artikel geschreven door Ton Sibbing, verschenen in het boek ‘Amsterdam Schaakstad’, bladzijde 10 tot en met 23 (1994).
- ‘Het loopt ongenadiglijk mat’, door H.J.G.M. Scholten (1999).
- ‘Schaken in Stijl’, proefschrift van Ruurd Kunnen (2002).

⁷ Bedoeld werd uiteraard Van 't Kruijs.

⁸ Zowel het koffiehuis als de straat hebben de tand des tijds niet overleefd.

Schaakleeftijd

– door Sander van de Wiel –

Er wordt vaak beweerd dat de ideale leeftijd om op topniveau te schaken ergens tussen je twintigste en veertigste ligt. Tuurlijk, als je naar de wereld top 100 van de laatste jaren kijkt wel. En het lijkt alsof er inmiddels meer tieners bijkomen dan dat er sterke veertigers in de top blijven hangen.

Maar als je schaakhorizon zich beperkt tot de SGA, of, nog geografisch beperkter, Amsterdam West, ben je dan op je top tussen de twintig en veertig? En is dat überhaupt wel relevant? Nee, natuurlijk niet.

Bij veel clubs is het de generatie veertig plus die de dienst uitmaakt. Schaakbabyboomers aan de lokale top, dat had J.H. Donner niet gedacht toen hij vlak na zijn 50ste optekende “Vijfentwintig maal, meer nog, heb ik voor het Hoogovens-toernooi gespeeld, maar nu de krachten wat afnemen laten ze je bedelen” (uit: Vijftig, Schaakbulletin, augustus 1977). Donner werd langzaam minder sterk en moest genoegen nemen met een bijrol op het schaakpodium.

Als je naar de ratinglijst van een gemiddelde (statistisch gezien dan) club uit Amsterdam West kijkt, zou Donner zich er prima hebben thuis gevoeld. Van het hoogste elftal van SV Amsterdam West bestaat de voorhoede, behalve de spits, uit vijftig plus, net als een groot deel van het middenveld en de verdediging.

Bestaat er voor onze sport, en met name op ons niveau (zeg tot max 2100 ELO), een ideale leeftijd? Wanneer ben je op je sterkst? Natuurlijk zijn er factoren van invloed op je sterkte; oefening, trainers, het krijgen van kinderen, talent Allemaal medebepalend voor je rating. Daardoor lijkt een simpele analyse van het verloop van je rating ten opzichte van je leeftijd misschien niet interessant, en wellicht is het grootste probleem wel dat de aanwas van nieuwe jonge leden bij schaakclubs hapert, zacht gezegd. De te onderzoeken groep is dus weinig representatief.

Maar als je jezelf nu eens een andere vraag stelt? Bijvoorbeeld, wat is je schaakleeftijd? Bestaat er wel zoiets als ‘schaakleeftijd’? Volgens Google wel, maar het aantal hits is nogal schamel. En hoe zou je je schaakleeftijd dan kunnen definiëren?

Ter vergelijking; Steeds vaker word je op sociale media verveeld met een vragenlijst om je zogenaamde werkelijke leeftijd te bepalen. In de meegestuurde vragenlijst kun je natuurlijk aanvinken dat je nauwelijks drinkt, geen stress kent, geen bruin fruit eet en op tijd gaat slapen. En dan is het zogenaamde resultaat een lagere leeftijd dan in je paspoort, zeker als je gezegend bent met weinig chronische beslommingen in je familie. Maar is je werkelijke leeftijd voor schakers relevant?

Het zou beter zijn, in ieder geval als gespreksonderwerp aan de bar, om je schaakleeftijd te kunnen definiëren en te kennen. Wat zou je schaakleeftijd bijvoorbeeld zeggen? Hoe lager je schaakleeftijd, hoe groter de verwachting dat je nog een lange en kwalitatieve schaaktoekomst voor je hebt. Is je schaakleeftijd (te) hoog? Dan wordt het tijd om het tij te keren en je schaakleven te beteren, of het is tijd voor berusting.

Je schaakleeftijd is een fijnere maatstaf dan die übercorrecte en objectieve ELO-rating, zeker omdat de subjectieve toedeling van schaaktalent minder bepalend is.

Je schaakleeftijd is met een aantal variabelen te berekenen. Vanzelfsprekend zijn die allemaal nogal subjectief en misschien zelfs voor verbetering vatbaar, net zoals de beoordeling van je eigen stelling dat ook vaak is. Om je eigen schaakleeftijd te kunnen bepalen heb je een gemiddeld werkend geheugen nodig, wat zelfkennis over je eigen prestaties, en wat statistische ondersteuning.

De volgende variabelen lijken van belang.

Leeftijd

Je huidige leeftijd speelt een belangrijke rol. Ook schakers hebben niet het eeuwige leven. Zo heb ik Bobby Fischer recent nauwelijks meer een goede pot zien afleveren. Bobby Fischer is dood. Zijn partijen leven natuurlijk, een troost. Hoe lager je leeftijd, hoe groter de kans dat je schaakleeftijd ook laag is. De leeftijd waarop je schaken hebt geleerd is ook relevant, net als het aantal jaren dat je actief bij een club speelt. Vroeg geleerd? Tot oud gedaan.

Rating

Wat is je rating nu, en wat was je hoogste rating ooit? En wanneer? Je huidige rating afgezet tegenover de hoogste rating die je hebt gehad. Dat lijkt voor de hand liggend. Is het schaakverval definitief ingetreden en keldert je rating? Dan is dat niet best voor je schaakleeftijd.

Competitiefactor

Deze factor is belangrijk. Speel en studeer je regelmatig? Maak je jaarlijks progressie? Ben je iedere partij getergd om te winnen? Als je schaakambities hebt, komen deze hier naar voren. Goed voor je schaakleeftijd. Speel je vaak remise? Remiseschuiven wordt, ook hier, een beetje beschouwd als doodgaan. Niet goed voor je verwachte schaakleeftijd. Kun je omgaan met verlies en hemel je je prestaties op? Allebei ook van invloed.

Omdat het systeem nog niet voldoende is getest (we hebben het over versie 1.0) is er een X-factor ingebouwd. Noem het een joker. Je mag de joker inzetten als er zwaarwegende argumenten zijn om jou als jonge frisse schaker te bestempelen, en er hier niet naar deze argumenten wordt gevraagd. Je kunt het ook zien als een ontsnappingsroute op het moment dat je bang bent dat jij als enige van je team een schaakleeftijd blijkt te hebben van 107. Vanzelfsprekend is het niet de bedoeling dat er al te veel mee wordt gesjoemeld, schakers zijn eerlijk. 100% invullen heeft een positieve invloed op je schaakleeftijd, 0% niet. Dus als je geen schaak X-factor hebt, vul je 50% in.

Natuurlijk zal aan het systeem nog het een en ander moeten worden verbeterd. Zo was het mooi geweest als wiskundige schakers zich ermee bemoeid zouden hebben. Mijn wiskundeleeftijd bereikt langzaam de houdbaarheidsdatum.

Wil je weten wat je schaakleeftijd is? Stuur onderstaande factoren naar schaakleeftijd@gmail.com en je ontvangt snel antwoord. Anonieme deelname is toegestaan, maar wees erop voorbereid dat er over een jaar uitgebreid over de uitslag zal worden gecorrespondeerd. Je ratinggeschiedenis vind je op de website van de schaakbond(punt.nl).

Leeftijd:

Leeftijd schaken geleerd:

Jaren lid bij een club:

Rating huidig:

Rating max:

Aantal jaren geleden dat je je maximale rating had:

% remises:

Uurbesteding schaken per week:

Schep je op over je schaakprestaties (J/N)

Slaap je wel eens slecht na een onnodige nederlaag (J/N)

Drink je wel eens alcohol of rook je een sigaret tijdens een partij? (J/N)

X factor (0-100%):

Hoeveel kwartalen achtereen kent je rating inmiddels een stijgende lijn? (0 tot oneindig):

Je hoeft alleen de nummers en de gegevens door te geven, bijvoorbeeld:

42

6

10

1603

1693

5

15%

4

J

J

J

50%

0

Met mijn schaakleeftijd gaat het zoals je ziet niet meer goed komen, maar jullie wens ik succes.

Het jaar van g4

– door Jan Winsemius –

Wie mijn oeuvre kent, weet dat er van mijn hand geen aanbevelingen zijn te verwachten om lelijke zetten als 1. b4 of 1. g4 te spelen. Ik hang het zuiver esthetisch schaak aan. Zetten en stellingen moeten er goed uitzien, en dat kunnen we van g4 niet zeggen. Als we het hebben over het jaar van g4, dan gaat het onontkoombaar over de g4-regel.

Ergens in de zomer van 2014 werd besloten deze regel in te voeren. Een onbegrijpelijke regel, maar ik zal het nog één keer proberen uit te leggen. Het gaat erom dat de speler in tijdnood (Nieuwenbee bijvoorbeeld) met minder dan 2 minuten op de klok het recht heeft zijn tegenstander voor te stellen de rest van de partij met 5 seconden increment per zet te spelen. Hij doet dat door te zeggen "Ik claim g4", terwijl de klok stilzettend. Dit alles bij voorkeur op de eigen zet. Als de tegenstander dat niet accepteert is het remise. Als de tegenstander het wel accepteert spelen beide partijen met 5 seconden increment, waarbij de accepterende partij bovendien 2 minuten extra op zijn klok krijgt.

Ik kan van deze regel van alles zeggen en zal dat ook zeker doen! Het is meteen een goede aanleiding om het eens over klokken, trage schakers, remiseschuivers en ongediplomeerde scheidsrechters te hebben. Lees dit allemaal goed, want het kan het verschil tussen winst en verlies betekenen.

Laten we het eerst eens hebben over de aanleiding voor deze regel. Het probleem van spelen zonder increment is dat er op een gegeven moment een potremisestelling kan ontstaan die wordt misbruikt om de tegenstander op vakkundige wijze door de vlag te stampen. Dat soort stellingen kwam afgelopen jaar ook voor op de club. Ik noem een niet onbelangrijk potje tussen Hillebrandt en Schoffelman. Er kwam een eindspel op het bord van drie pionnen tegen een loper. U zult misschien meteen zeggen: "Dat is natuurlijk potremise, ik zie dat direct". Ik ook. De loper houdt de pionnen tegen en de loper kan niet in zijn eentje mat zetten. Helaas is het leven niet zo simpel. Schoffelman weet namelijk niet dat het remise is, hij speelt vol overtuiging door op winst. Er hoeft immers maar één pion de overkant te halen. Als je dan promoveert tot loper heb je al twee pionnen meer, wat toch ineens duidelijker winstkansen geeft!

De G4-regel

Als de aan zet zijnde speler minder dan twee minuten op zijn klok over heeft, dan mag hij, zo mogelijk, verzoeken om over te gaan op een niet-opsparende of wel-opsparende tijdsinstelling met 5 extra seconden per zet voor beide spelers. Dit is ook een remiseaanbod/-voorstel. Als dit remisevoorstel wordt afgewezen en de arbiter gaat akkoord met het eerder genoemde verzoek, dan moet die extra tijd op de schaakklok worden ingesteld. De tegenstander krijgt 2 minuten extra tijd en de partij wordt voortgezet.

Hillebrandt baalt van het geschuif van Schoffelman en zegt dat het moet ophouden, want Schoffelman probeert hem in een potremisestelling door zijn vlag te jagen. Het eerste probleem dat zich voordoet is dat onze ongediplomeerde wedstrijdleiding lang zo goed niet kan schaken als Schoffelman, dus wie is hij om er iets van te roepen? Dat is één reden voor g4. We schakelen de scheids als onzekere factor uit. Hillebrandt claimt g4 en heeft met 5 seconden per zet ruim voldoende tijd om aan te tonen dat potremise ook echt potremise is. Toch zijn we er dan niet helemaal, want wie garandeert dat iemand die niet kan zien dat kale koning tegen kale koning remise is, wel in staat is klokken in te stellen? Zeker die nieuwerwetse dure klokken die we tegenwoordig hebben. Het is natuurlijk mooi spul, maar de druk op de wedstrijdleader is haast onverantwoord. Dat is dus het tweede probleem. Op een beetje wedstrijdavond ben je in de tijdnoodfase een stuk of vijf keer klokken aan het instellen, wat natuurlijk zeker vier keer fout gaat.

Nu moet ik zeggen dat je daar na een paar keer wel handigheid in krijgt. Dan is er voor de thuisfluitende g4-scheids meteen een tip. Die moderne klokken zitten zo in elkaar dat je er bij het indrukken van de klok meteen 5 seconden bijkrijgt. Dat betekent dat er 5 seconden te verdienen is op basis van de stand waarin de scheidsrechter de klok aflevert. De reglementen zijn hierover onduidelijk. De g4-claimer is al aan zet. Hij claimde bijvoorbeeld g4 met 1 minuut 45 seconden op de klok, waarbij zijn tijd al liep. Na instellen zou hij dan nog steeds 1.45 op de klok moeten hebben, hij was immers al aan zet. Als je de tijden laat controleren zonder dat zijn klok is ingedrukt, krijgt hij er echter zodra je de klok in beweging brengt aan zijn zijde meteen 5 seconden bij. Ik heb nog niet meegemaakt dat spelers zo ad rem zijn dat ze daar iets van vinden. Juist die g4-claimers kunnen 5 seconden extra vaak wel goed gebruiken.

Een belangrijke reden om g4 in te voeren was financieel. Het gaat erom dat niet alle clubs zo rijk zijn als die van ons. Hulde aan de penningmeester. Het gevolg is dat niet alle clubs die moderne klokken kunnen aanschaffen, waardoor partijen deels met de klassieke klok zonder increment worden gespeeld. Er is dan één moderne klok die wordt ingezet in kritieke gevallen. In de praktijk zou dat overigens lastig kunnen zijn, omdat op een willekeurige avond nogal wat mensen in volkomen kansloze stelling g4 claimen.

Een andere belangrijke reden voor het invoeren van g4 is dat er naar vergaderingen waar dit soort besluiten worden genomen mensen gaan die serieus denken dat de g4-regel een briljant idee is. Dat is dan meteen weer de reden dat veel andere mensen niet naar dat soort vergaderingen gaan. Je hoort dan vaak achteraf dat je geen kritiek moet hebben op dergelijke ontwikkelingen omdat je er ook niets aan hebt gedaan om het tegen te houden.

Vroeger was het wedstrijdleaderschap natuurlijk echt een vak. Je hoefde niet per se goed te kunnen schaken. Het was zelfs eigenlijk niet echt nodig om de regels te kennen. Het enige dat belangrijk was, was of je kon zeggen of iemand een serieuze winstpoging deed! Dat kan natuurlijk tot nogal wat geestige taferelen leiden. Volgens deze regel zou iemand die de ruilvariant van het Frans speelt naar het oordeel van de scheidsrechter sowieso nooit kunnen winnen. Een serieuze winstpoging is dat immers niet. Van veel zwakkere schakers kun je nog wel zeggen dat ze winstpogingen doen, maar om die pogingen dan ook meteen serieus te noemen zou weer wat ver gaan. Ik refereer bijvoorbeeld aan het nieuwtje 2. Ke2 in het Frans, dat eerder dit jaar werd gepubliceerd. Een prachtige winstpoging, maar serieus???

Sinds het invoeren van g4 is de expertise in het beoordelen van de winstpoging en het serieuze karakter daarvan volkomen overbodig geworden. Dat roept overigens de vraag op of oude scheidsrechtersdiploma's niet moeten worden ingetrokken. Het gaat alleen nog om het instellen van klokken. Wedstrijdleaders zijn machines geworden. Door al dit geneuzel zijn ze natuurlijk wel superhandig geworden in het instellen van klokken.

Ook de schakers zelf veranderen. Tijdnoodspecialisten hebben grote sprongen in rating gemaakt, behalve dan Grischuk, die enorm is gezakt. Tijdnood haalde voorpagina's trouwens ook omdat Carlsen door zijn vlag ging, maar dat terzijde. Je zag ook een hele strategische ontwikkeling op gang komen. Een voorbeeld is Manuel, een lokale tijdnoodspecialist van West. Ik zag hem eens een potje spelen in het tweede. Natuurlijk had hij weer minder dan 1 minuut op de klok. Je zou zeggen dat het handig is om zodra de 2-minutengrens aanbreekt de g4-claim in te roepen. Dan krijg je immers meteen tijd erbij, maar de echte man van de laatste seconden zit anders in elkaar. Je tegenstander krijgt er immers ook meteen tijd bij en heeft zo minder gelegenheid om blunders te maken. Zo zagen we de professional Manuel pas in de laatste 10 seconden een g4-claim doen. Ik heb Nieuwenbee diezelfde strategie wel zien toepassen. Je moet dus niet meteen te blij zijn met die extra tijd, maar je tegenstander een tijdje in suspense laten of je überhaupt de regel wel kent.

Een klassiek schaakverhaal is dat van een pot tussen Vidmar en Nimzowitsch. Bij aanvang van de partij zette Vidmar een doos sigaren op de tafel, waarop Nimzowitsch naar de scheids rende om aan te geven dat Vidmar ging roken. De scheids ging bij de tafel kijken en constateerde dat Vidmar niet aan het roken was, waarop Nimzowitsch zei: "Bij schaken is de dreiging sterker dan de uitvoering". De dreiging van g4 is sterker dan

Overigens, de kans tot irriteren is ook iets wat in relatie tot g4 niet moet worden onderschat, getuige de vechtpartij die bijna uitbrak bij een externe wedstrijd van Laurierboom in het afgelopen seizoen, en dat is toch mooi. Na de briljante uitvinding van het schaakboksen, een sport die in Vegas in korte tijd furore maakte, hebben we nu ook het g4-knokken, wat een mooi opstapje is naar k3. Ik kende iemand die altijd zei: "Een dag zonder ruzie, is een dag niet geleefd", en zo is het maar net.

Het zal dan ook niemand verbazen dat ik alweer uitkeek naar een nieuw seizoen vol tijdnoodongein. Kom maar op met die waanzin, het levert in ieder geval weer materiaal op voor weekpraatjes, en met dat instellen van die klokken word ik toch steeds handiger. Wie schetst mijn verbazing toen bleek dat de vergaderbobo's weer een nieuw besluit hebben genomen: volgend jaar spelen we standaard met increment! Dat betekent dat g4 ineens overbodig is geworden. Het moet niet suffer worden! Juist nu in het internationaal circuit weer potten worden gespeeld waar in ieder geval de eerste 40 zetten in een vast tempo zonder tijdbijtelling worden gespeeld, met als gevolg prachtige tijdnoodduels, is er weer een vergadering waar je niet bij wil zijn waar van alles gebeurt. Bovendien zijn met dit besluit in één klap alle analoge klokken vrijwel waardeloos geworden. De materiaalcommissie moet in een keer een enorme bak klokken afschrijven. Heel erg jammer allemaal.

Het opent wel weer mogelijkheden voor verzamelaars van analoge klokken om in korte tijd hun verzameling enorm uit te breiden. Dat roept overigens de vraag op wat er met die grote houten klok is gebeurd die tevoorschijn kwam bij het opruimen van de Woestduin. Volgens Schuur was dat hoe je vroeger zelf klokken maakte, bestaande uit twee wekkers, met aan elke zijkant van de grote kist waar de wekkers in zitten een grote balk die kan worden ingeduwdd om de klok in beweging te zetten. Het gerucht gaat dat het bakbeest onder tafel is verkocht. Wij van de materiaalcommissie claimen de klok terug, en als dat geen indruk maakt bied ik persoonlijk € 25 (voor de klok of voor degene die de huidige eigenaar verradde).

Bestemming de krul

– door Cees Flikweert –

De redactie van dit onvolprezen blad vroeg mij onlangs om mijn licht te laten schijnen over de psyche van de schaakspeler. Daar is namelijk iets mee aan de hand. Aangezien ik inzake deze materie enige expertise heb opgebouwd, wil ik graag aan dat verzoek voldoen.

Het is een algemeen bekend feit dat schakers in het algemeen (en de leden van een schaakclub zijn daarop geen uitzondering) hoog scoren in het autistisch spectrum, om het maar eens te formuleren in de woorden van de hoofdredacteur. Dat kan te maken hebben met het verbod tot het uiten van de heftige emoties die tijdens een partij opborrelen. Een normaal mens is gewend zich op wat voor manier dan ook te uiten bij sterke emoties, maar dat kan tijdens een schaakpartij nou juist niet.

En soms lopen die emoties toch hoog op. Tijdens een partij kan er op enig moment sprake zijn van euforie (*‘Himmelhoch jauchzend’*) als men denkt te gaan winnen, en even later grote teleurstelling (*‘zum Tode betrübt’*). Goethe wist dit al maar in een andere context; hij was geen schaker) als blijkt dat dit oordeel op drijfzand berustte, de combinatie niet klopte, de tegenstander een kleine tegencombinatie in petto had, kortom, als het besef indaalt dat men niet gaat winnen maar verliezen. Het lijkt erop dat zo’n achtbaan van emoties tijdens een schaakpartij niet goed is voor een mens. Wat doet dat met een schaker? En wat voor soort mens geeft zich daar vrijwillig aan over? Is kanalisatie van de emoties na de schaakpartij überhaupt nog wel mogelijk? Ik weet op deze vragen niet alle antwoorden, maar we gaan zo dadelijk wel een voorbeeld uit de praktijk zien.

Maar eerst dit: de rare strapatsen en vele bezuinigingen op allerlei voorzieningen door gemeente en rijk in de afgelopen jaren deelden mij zelden of nooit. De verlaging van de uitkering en verkorting van de duur van de WW, extra huurverhogingen en verhuurdersheffingen, zogenaamd vanwege wanbeheer bij Vestia, de vermogensrendementheffing terwijl er geen rendement wordt behaald, ‘begeleiding’ naar werk door een goedkoop computerprogramma van het UWV dat het nooit doet, afschaffing van de deelraad in Noord en in plaats daarvan een machteloze bestuurscommissie, echt, ik boog als het riet en bleef gewoon lachen.

Maar nu hebben ze me toch kwaad gekregen, want in haar oneindige wijsheid heeft de gemeente, zonder enige voorankondiging aan mij, besloten het hele gebied rond de pontsteiger in de Houthaven te renoveren. Dat wil zeggen: alles wordt gesloopt en opnieuw opgebouwd. Voorlopig gaat de pont ook helemaal niet meer naar de Houthaven, maar heel onhandig naar de Westerdoksdijk. Wordt alles rond en op de pontsteiger straks opnieuw opgebouwd? Nee, natuurlijk niet, iets heel belangrijks zal straks ontbreken.

Zoals sommigen op de schaakclub weten woon ik in Amsterdam Noord, een stadsdeel dat lang in het verdomhoekje zat, maar de laatste tijd als fijne woonplek op redelijke afstand van het centrum is ontdekt. Om naar de schaakclub te komen fiets ik vanuit mijn woning in Oostzanerwerf in 15 minuten naar de NDSM-werf, waar elke twintig minuten een pont klaar staat om me naar de pontsteiger van de Houthaven aan de overkant te brengen. Vandaaruit is het nog een kwartier fietsen naar ons clubhuis aan het Bilderdijkpark. Prima geregeld.

De laatste boot terug gaat om vijf voor twaalf, en ook dat is om twee redenen prima. Ten eerste wordt je zo gedwongen op tijd te vertrekken van de schaakclub om weer op een redelijke tijd thuis te zijn. Na de partij heb je niet zo veel tijd meer om je helemaal lam te zuipen, wat erg verstandig is als je bij het krieken van de volgende dag weer aan de arbeid moet. Ten tweede stond op de pontsteiger van het houthavenveer tot voor kort een afwateringssysteem, ook wel urinoir genaamd, in de vorm van een zogenaamde krul. In de loop der tijd ben ik van dat ding gaan houden.

De krul in het algemeen, en deze krul in het bijzonder, is zonder voorbehoud belangrijk Amsterdams cultureel erfgoed en mag daarom niet zomaar worden gesloopt, gemeente! Het is raar, maar zo’n krul is dus gewoon mooi. Daarnaast is het ook nog eens een heel functioneel ding.

Op de terugweg naar huis kon ik dus tot voor kort halverwege de reis het vanwege een nederlaag (wegdrinken van de depressie) of een overwinning (vieren van de zege) overtoellig ingenomen biervocht netjes afvoeren, geen overbodige luxe. Na op deze nuttige wijze de behoefte te hebben gedaan, was het vervolgens wachten op de pont. Al turend over het IJ, het water klotzend tegen de kade, ijs, regen en wind worden tegengehouden door het bushok, kon je dan in alle rust nadenken over wat er meestal fout, soms juist goed was gegaan in de partij die je net had gespeeld. De zenuwen kwamen tot rust, al turend vanaf de pontsteiger naar het lichtje van de pont in de IJ-mist. Helaas, niet meer.

Laten we wel wezen, een schaakpartij spelen is geen sinecure. Die achtbaan aan emoties waar je soms doorheen moet
Neem nou de volgende partij:

-
-
- ☐ André Marcus
☒ Cees Flikweert

Interne competitie, 6 februari 2014.

1. e4 e6; 2. d4 d5; 3. Pd2 dxe4; 4. Pxe4 Pf6; 5. Lg5 Le7; 6. Pxf6 Lxf6; 7. Lxf6 Dxf6; 8. Pf3 0-0; 9. Dd2 Pbd7; 10. 0-0-0 b6; 11. Le2 Lb7; 12. Thg1 c5; 13. Dg5 Dxc5; 14. Pxc5 Pf6; 15. h3 Ld5; 16. Lf3 Tad8; 17. Lxd5 Txd5

Na een weinig enerverende opening staat het ongeveer gelijk. Het spel van wit kenmerkt zich vooral door een gebrek aan initiatief en de neiging zo snel mogelijk tot ruil te komen. Daardoor loopt hij een kleine achterstand in ontwikkeling op, die zwart de gelegenheid geeft de aanval te kiezen.

18. Pf3 Pe4; 19. Tgf1 c4!; 20. Pfe5 c3; 21. Td3

21. bxc3 Pxc3 is natuurlijk geen optie, want zwarts aanval zet dan door. 21. b3 gaat ook niet vanwege Pd2.

21. Tfc8; 22. f3 cxb2+; 23. Kxb2 Pd6; 24. Tfd1 f6; 25. Pg4 Pc4+; 26. Ka1 Ta5; 27. Tc3 Ta3; 28. Tdd3

28. Txa3 lijkt niet te gaan vanwege 28. Pxa3 en de c-pion valt, maar na 29. Kb2 verliest Pxc2 een stuk vanwege de penning 30. Tc1.

28. Ta4; 29. Pe3 b5; 30. d5 Kf7; 31. d6 Pxd6

Wint een pion, maar nu wordt de witte toren wel actief.

32. Txc8 Pxc8; 33. Td7+ Kg6; 34. Tc7 Pb6; 35. Tc5 Pc4; 36. Pd1 a6; 37. Pb2 Pxb2; 38. Kxb2 Tc4?

Het begin van de zelfvernietiging. Inmiddels in tijdnood gekomen geeft zwart de pion weer terug, terwijl 38. Td4 de winstkansen in stand had gehouden. Nu staat het weer gelijk.

39. Txc4 bxc4; 40. Kc3 Kf5; 41. g3 e5

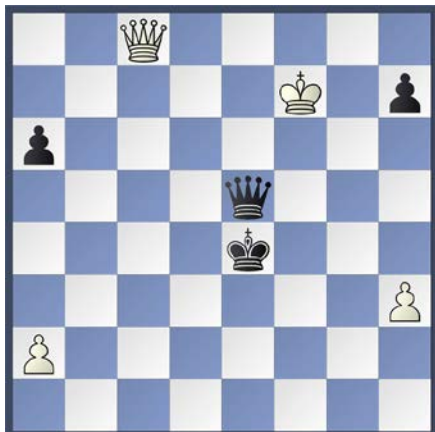
Alles a tempo gespeeld.

42. Kxc4 e4; 43. fxe4 Kxe4; 44. Kc5 f5; 45. c4 g5; 46. Kd6 f4; 47. gxf4 gxf4; 48. c5 f3; 49. c6 f2; 50. c7 f1D

Zwart komt eerst, dus zwart wint toch?

51. c8D Dd3+; 52. Ke7 Da3+; 53. Ke8 Da4+; 54. Ke7 Db4+; 55. Ke8 Db5+; 56. Ke7 De5+

57. Kf7

De computer houdt vol dat het remise is, en zwart had dat ook beter kunnen proberen af te dwingen, maar ik hoopte dat wit de dame ertussen zou zetten, waarna zwart kan proberen met de h-pion te winnen, maar dameruיל maakt het moeilijker voor zwart omdat wits koning nu een tempo dicht bij de h-pion komt te staan!

57. Df5+; 58. Dxf5 Kxf5; 59. Kg7 Kg5

Hier stokte de notatie. Beide h-pionnen werden nog geslagen en de witte koning probeerde de zwarte af te houden van het remiseveld a8, maar het hoefde al niet meer: zwart ging door de vlag en kon vol walging opgeven.

Chillen in Brasschaat

– door Dirk Goes –

Vorig jaar speelden René Pijlman, Jeroen Cromsigt en Dirk Goes een plezant toernooi in het Belgische Geraardsbergen. Het relaxte Bourgondische leven in Vlaanderen, waar alles een paar tempi minder gehaast gaat dan in het immer jachtige Nederland, was ons uitstekend bevallen, en dit jaar besloten we het toernooi van het noordoostelijk van Antwerpen gelegen Brasschaat met onze deelname op te luisteren. Ter facilitering van een ordentelijke bed-, bad- en broodregeling ritselde Jeroen een van bijna¹ alle gemakken voorzien vakantiehuisje voor een week in het op 16 kilometer van Brasschaat gelegen Westmalle, en René was zo attent om met zijn *vwatuur* voor vervoer te zorgen.

Het moet gezegd, René toonde zich een uiterst betrouwbare BOB, die daadwerkelijk broodnuchter achter het stuur zat en zich pas aan alcoholische uitpattingen te buiten ging zodra er niet meer gereden hoefde te worden. Wanneer ik zelf voor bewust onbeschonken bestuurder speel, dan heb ik nogal eens de recalcitrante neiging te denken ‘Vooruit, ééntje moet kunnen, en twee misschien ook nog wel’, maar de goede René weerstond ogenschijnlijk probleemloos de sirenenzang van de alcohol. Hulde! Terzijde, naast de BOB circuleren in het Nederlands taalgebied ook de BRAM (Bewust Rijdende Aangeschoten Mongool), de BERT (Bezopen En Rij Toch) en de MARIO (Met Alcohol Rij Ik Ook). Lachen

Vrijdag 14 augustus

Om 15.40 uur onderging ik de luxe voor mijn huisdeur te worden opgehaald, en na een redelijk voorspoedige reis, met alleen bij Gorkum een kort maar hardnekkig stukje file, arriveerden we twee uurtjes later in Westmalle, waar ons verblijf werd bezichtigd en goedgekeurd. Ruime woonkamer en dito slaapkamers, prima! Het interieur was wat *fin de siècle*, maar daar hou ik wel van. Alleen de badkamer, dat was toch wel een beetje een domper op de feestvreugde. Toegangsdeur niet afsluitbaar, geen hangende douchekop maar zo’n tenenkrommend onhandige handdouche, en geen douchegordijn, zodat de boel kleddernat werd. Help me herinneren dat ik straks nog even op het woord ‘kledder’ terugkom

Aan het eind van dit bospad rechtsaf

¹ Geen WiFi! Eigenaresse: “WiFi, is dat hetzelfde als internet”?

.... dan kom je bij ons sfeervolle chalet!

De voorraadkast was ruim van afmeting maar leeg van inhoud, dus die moest nog even worden gevuld. Gelukkig was de plaatselijke Albert Heijn (ja ja, die heb je daar ook sinds kort!) nog tot 20.00 uur open, een mooie gelegenheid om eens flink te sjoppen. Dat liep wat uit de hand Het karretje werd dermate tjokvol geladen dat het kreunend door zijn wiel-tjes dreigde te zakken, en voor straf mochten we bij de kassa een bedrag van maar liefst 208 euro aftikken. Wellicht een tikje decadent als je bedenkt dat op hetzelfde moment uitgeputte Syrische vluchtelingen totaal berooid de Europese stranden opstroomden, maar ja

Weer thuis aangekomen werd de buit op tafel tentoongesteld, wat het volgende stilleven opleverde:

Het artikel in het midden vooraan trok de aandacht van René. "What the hell is this?" vroeg hij zich hardop af, het object van boven tot onder en van links naar rechts bestuderend. Het bleek te gaan om een kant-en-klaarmaaltijd die door Jeroen in het karretje was gemikt, overigens met mijn uitdrukkelijke adhesie, want ook ik ben een gebruiker. René, slechts gewend om etenswaren in verse staat te nuttigen, toonde zich ten diepste geschokt en voorspelde ons een korte doch hevige doodstrijd bij overmatig nuttigen van de substantie. "Dit is geen lasagne, dit is kledderdrab!" sprak hij ons vol onverholven walging toe. Jeroen en ik keken elkaar eens aan, tot op het bot doordrongen van het feit dat we zojuist getuige waren geweest van een historische gebeurtenis: de geboorte van het woord 'kledderdrab'. Mocht dit woord ooit het Etymologisch Woordenboek halen, dan kunnen wij naar waarheid zeggen: "Wij waren erbij".

Welkom in uw Albert Heijn!
Open di. t/m za. 8-20 uur
ma. 12-20 uur / zo. 9-12 uur

	EUR
HEINEKEN	5,19
AH KNAKWORST	2,89
LEFFE BLOND	5,01
+STATIE FLES	0,60
GRIMBERGEN	4,95
+STATIE FLES	0,60
DRAAGTAS	0,25
DRAAGTAS	0,25
DRAAGTAS	0,25
PAPRIKA B	0,62
0,350kg EUR 1,78/kg	
TAGLIATELLE	2,15
AH LASAGNE	3,00
AH VLA CHOC	0,98
LASAGNE	3,00
PIT KNOFSAUS	0,89
YILDIZ KNOF	1,65
AH KWARK	1,44
KNOFSAUS	0,89
COURGETTE	0,49
LINDEMANS	1,59
+STATIE FLES	0,20
AH CHIPS	0,79
STM ROZEMAR	4,99
SCHARRELEI	2,09
AH KWARK	1,45
AH CHANTILLY	2,09
AH MAALTIJD	4,49
AH HV MELK	1,31
UNOX SNACKB	2,23
SAT AJAM	4,09
NESCAF	4,69
AH SAP	1,34
LASAGNE	3,00
NASI GORENG	3,59
CORSENDONK	1,19
+STATIE FLES	0,10
GRIMBERGEN	0,83
+STATIE FLES	0,10
KAPITTEL B	1,10
MORT SUBIT B	1,11
+STATIE FLES	0,10
BRUGGE TRIP	1,35
+STATIE FLES	0,10
SPEC BIER B	1,46
OLIJFOLIE	3,09
KEUKENPAPIER	1,33
ZALMFILLET	2,99
TOASTZALM	4,00
AH BRAMEN	2,29
KURKETREKKER	2,79
DORITOS	1,29
COCA-COLA B	1,85
PREI	0,98
2 x EUR 0,49	
BORRELNoot	1,85
AH NOTENMIX	3,79
LAY'S CHIPS	1,29
TOILETPAPIER	1,69
AH VOL ZA	3,99
LA TULIPE	5,99
HAUTES B	9,99
AH VOL ZA	3,99
AH HUZAR SAL	1,49
WEEKEND BOL	1,69
BOLLETJE	0,73
BAK&BRAAD	1,29
LEKKER OP BR	0,80
ELITEHAVER	2,65
BANANEN	2,00
AH VOL ZA	3,99
LAY'S CHIPS	1,29

COCA COLA	0,75
HEALTHY P	1,99
DRUIVEN	2,89
AH CXC SAP	1,99
AH WORTELEN	1,50
MEERVAKSSTRO	1,81
SPEKBLOKJES	2,26
AH SALADE	1,69
AH CITROEN	1,18
2 x EUR 0,59	
MENTOS MINT	0,80
GOUDSE JONG	3,02
ANDRELOH SH	2,29
AH YORKHAM	4,25*
DUBBELDRANK	1,19
LA TRAPPE	1,29
+STATIE FLES	0,10
ROCHEFORT 8	1,48
ROCHEFORT 10	2,09
BOURBIN	1,43
KASTEELBIER	1,50
+STATIE FLES	0,10
BELLE VUE B	0,90
+STATIE FLES	0,10
COCA COLA	0,75
CAMPAGNE B	1,99
GELDERWORST	1,78
RADIJS	1,00
COCA COLA	0,75
KIWIFRUIT	1,45
0,365kg EUR 3,98/kg	
BRUGSE HAM B	3,69
AH PANNENK	3,69
NIBBIT STICK	1,19
L P BOULOGNE	2,09
STROOPWAFEL	1,79
TOMATEN	0,43
0,275kg EUR 1,58/kg	
BOURBIN	1,24
SUBTOTAAL	216,03
AH BONUS NR. xxxx0012	
SUBTOTAAL	216,03

AKTIE	SPAARZEGEL	
	21 Resto zegel	
	OVER EUR 213,93	
BONUS	IT. MAALTIJD	-3,37
	25.00% EUR 13,49	
	1 AH MAALTIJD	
	1 AH LASAGNE	
	2 LASAGNE	
BONUS	AH OLIJFOLIE	-0,62
	20.00% EUR 3,09	
	1 OLIJFOLIE	
BONUS	AH BRAMEN	0,00
BONUS	DRUIVEN	-0,90
BONUS	AH GOUDSE KA	-0,76
	25.00% EUR 3,02	
	1 GOUDSE JONG	
BONUS	KIWIFRUIT	-0,22
	SUBTOTAAL	208,37
35% R	AH YORKHAM	-1,49
	35.00% EUR 4,25	
1 x	AAL	208,37

Kledderdrab voor slechts 3 euro, koopje!

Het vullen van de voorraad- en ijskast was nog een hele klus, en toen die eenmaal achter de rug was werd het de hoogste tijd voor een gastronomisch feestmaal in een nabijgelegen restaurant, vooraf door Jeroen geselecteerd op grond van het feit dat ze meededen aan de Albert Heijn Restaurantzegelactie. Daartoe moest wel een gedeelte van de Antwerpsesteenweg, een drukke verkeersader, worden afgewandeld, en dat was bij het pontificaal ontbreken van een voetpad nog een hachelijke zaak. Om te bestemder plekke te geraken moesten we bij gebrek aan beter gebruik maken van het fietspad, dat met een breedte van, wat zal het zijn geweest, 60 centimeter, van niet al te uitbundige afmeting was. Mijsns inziens levensgevaarlijk met al die rakelings langsscheurende auto's, die het doorgaans ook nog eens niet al te nauw namen met de maximum snelheid. Ik weet niet welke gesjeesde planoloog deze krankjorume infrastructuur heeft bedacht, maar hij moet flink aan de jenever hebben gezeten. Zal wel weer iemand een prijs mee hebben gewonnen Overigens hadden we nog mazzel dat er überhaupt een fietspad was aangelegd, later in de week hebben we wegen zonder voet- en zonder fietspad bewandeld waarbij slechts de berm enige bescherming bood. En dan te bedenken dat Belgische wegen niet zelden zijn voorzien van een wisselstrook die door beide verkeersstromen kan worden gebruikt, wat mij vragen om problemen lijkt. Het zal de lezer niet verbazen dat onze zuiderburen hoog scoren in de Europese lijstjes van meeste verkeersslachtoffers

Afijn, het restaurant was prima in orde, al was het menu wat beperkt (één van de voorwaarden van de restaurantzegelactie). In chronologische volgorde verschenen de volgende gerechten op het bordje:

- Trappistenkaaskroket;
- Stoofvlees bereid met Westmalle Trappistenbier;
- Vanille-ijs.

En dat voor € 34,95. De tweede persoon krijgt dezelfde maaltijd en betaalt helemaal niks!

Rest van de avond doorgebracht in gepaste dronkenschap.

Zaterdag 15 augustus

De wekker ging al vroeg: tijd voor mijn ochtendwandeling. Ik had het schone plan opgevat om met mijn fototoestel het Vlaamse straatbeeld voor de eeuwigheid vast te leggen. Dat leverde een aantal mooie plaatjes op:

De vraag waarom Ollanders zo graag in België tanken hierbij beantwoord. Overigens zou de prijs van diesel een week later zelfs onder de euro per liter duiken

Dit bord kwam je om de haverklap tegen. De vraag waar de letter 'H' voor staat intrigeerde mij. Diverse Belgen naar de betekenis gevraagd, maar er was er niet een die het wist.

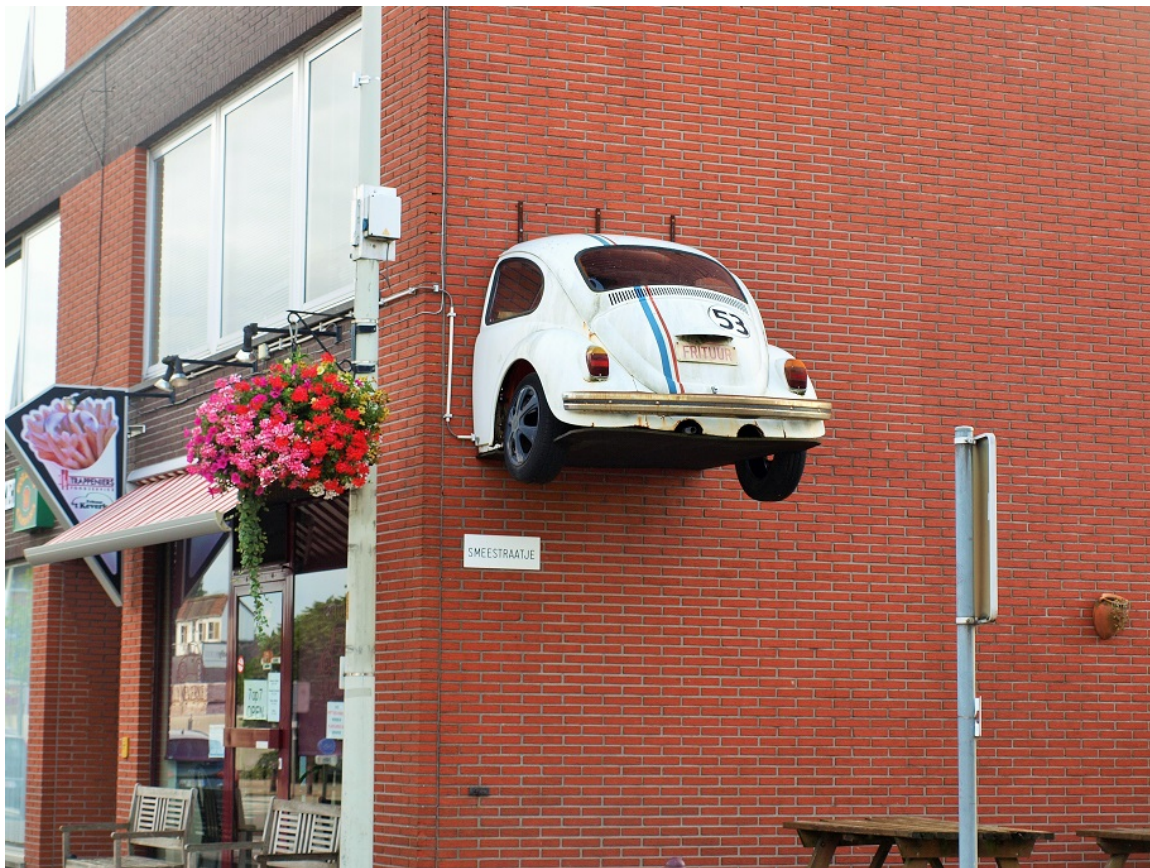
In Vlaanderen zijn Suske en Wiske nooit ver weg.

In Nederland heb ik er nog nooit een gezien, maar in Vlaanderen is de broodautomaat heel gewoon.

Reclame voor een frietkot. Ik dacht even dat er 'De Grote Goes' stond Overigens, 'goesting' = 'trek'.

Ook dit is reclame voor een frietkot. Leuk bedacht!

Het staat er echt: 'toegankelijk' Als zelfs in het taalpuristische Vlaanderen al zulke taalvouten worden gemaakt is het einde nabij

België is en blijft een katholiek land. Dit soort Christus-beelden zie je vaker.

Oorgasme? WTF

De Vlaamse leeuw is immer prominent aanwezig in het straatbeeld.

Kijk, een bordje 'gevaar', da's nog eens nuttige informatie! Maar gevaar waarvoor eigenlijk?

Weer terug van mijn missie moest ik constateren dat fotograferen hongerig maakt. Gebakken eieren met spek, daar had ik wel trek in, maar voor ik aan tafel kon moest ik eerst achter de geheimen zien te komen die de keramische kookplaat hardnekkig voor mij verborgen hield. Na een tijdje tobben bleek het als een soort diesel te werken. Lange tijd gebeurde er ogenschijnlijk niets, maar eenmaal op stoom was er geen houden meer aan. Keuken vol rook en pan flink aangekoekt, maar gelukkig niet onherstelbaar beschadigd.

Tijd om eens een kijkje te nemen in de speelzaal, waar we rond 12.45 uur arriveerden. Gespeeld werd in een ruime hal met verheugend veel beenruimte. De analyseruimte was door een deur van de speelzaal gescheiden en bevond zich op kruipruimte van de bar, waar een biertje voor de alleszins schappelijke prijs van 1 euro 80 over de tap ging. Voorwaar ik zeg u, uitstekende speelomstandigheden!

Om 14.00 uur begon de eerste ronde. We waren allemaal flink naar beneden ingedeeld, dus leek een score van 3 uit 3 niet onhaalbaar. Die voorspelling hield lange tijd stand na tamelijk vlotte overwinningen van René en Dirk, maar Jeroen struikelde in scherpe stelling over het uitgestoken been van de Belg Timmermans.

Zondag 16 augustus

Des ochtends naar de Albert Heijn voor wat vers brood. Op zondag zijn ze maar drie uurtjes geopend (van 09.00 tot 12.00 uur), en dat was waarschijnlijk de reden dat het er krankzinnig druk was. Wandelend langs de schappen viel ons oog op een doos met ijsblokzakjes voor slechts 59 eurocent, dat kon het inmiddels behoorlijk geplunderde huishoudbudget nog net dragen. "Handig voor in de whisky" moet René hebben gedacht, en we namen er eentje mee. Thuis aangekomen wilde René een zakje met water vullen en in het vriesvak leggen, maar dat bleek nog niet zo eenvoudig want zelfs voor de academici onder ons (lees: mijn beide reisgenoten) was het volstrekt onduidelijk hoe die zakjes geopend dienden te worden. Uiteindelijk maar opgegeven, en René twitterde de frustratie van zich af, wat de volgende conversatie met de klantenservice van Albert Heijn tot gevolg had:

	De ijsblokzakjes van Albert Heijn zijn erg handig, als er gebruiksaanwijzing bij zou zitten. 3 zakjes kapot gescheurd, 20 minuten geklooid.
	De ijsblokzakjes zijn zelfsluitend, wist je dit? Op vertoon van dit bericht krijg je in de winkel een nieuwe verpakking mee, laat je weten hoe het hiermee gegaan is?
	OK, dankjewel. Waar kan ik de gebruiksaanwijzing vinden?
	Ik heb het product niet zo bij de hand, maar staat er op de verpakking zelf geen uitleg vermeld?
	Nee, we snapten er niets van.

De hoger opgeleiden, worstelend met de ijsblokzakjes. Hoe krijg je die ellendige dingen open?

Na de tweede ronde van het schaken stonden we gedrieën op 1 uit 2. René en Dirk gaven op de liveborden 4 en 5 alles, maar dat bleek bij lange na niet genoeg om de IM's Docx en Iszak te verontrusten. Jeroen poetste zijn wat gehavende imago op met een overwinning op de Belg De Geest.

Maandag 17 augustus

Met een licht doch voedzaam ontbijt werd de fysieke honger gestild, maar er bestaat ook nog zoiets als culturele honger. In dat kader vandaag naar Antwerpen afgereisd, waar we het Rubenshuis hebben bezocht. Het moet gezegd, die Rubens kon best aardig kladderen, met zo hier en daar een welgemikte klodder (nee nee, niet kledder, da's weer wat anders). Overigens was het nog een ware Tantaluskwelling om er te komen, want de Antwerpse binnenstad is verkeersorganisatorisch een tamelijk ondoordringbare puinhoop, maar eenmaal gearriveerd is het met de talloze terrasjes best een leuke stad. Een aanrader is het Centraal Station, in de volksmond ook wel 'de spoorwegkathedraal' genoemd. Kenmerkend voor dit architectonisch wonder zijn niet zozeer de 14 perrons (die heeft ons Centraal Station ook), maar vooral het feit dat ze zijn verdeeld over drie niveaus.

Thuisgekomen werd het tijd voor de maaltijd. René flanste achter het fornuis een zalmgerecht in elkaar en probeerde mij zover te krijgen een vorkje mee te prikken. Ik moest hem teleurstellen. Ik mag nu eenmaal geen vis eten van mijn goeroe Oelie Boelie, dus maar weer een vers bakje kledder uit de ijskast gevist. *Yummie!* René slingerde gebelgd de volgende tweet de wereld in:

Beledigd als kok. Zalm, paprika, courgette, prei, kruidenkaas, citroen. Reisgenoot Dirk bedankt en eet kant-en klaarmaaltijd (kledderdrab).

Tja, de wegen van Oelie Boelie zijn nu eenmaal ondoorgrondelijk ☺.

De derde ronde van het schaaktoernooi was met 2½ uit 3 tamelijk succesvol. Ik liet tegen de Belg Carmans een veelbelovende stelling in remise verzanden, maar René en Jeroen kwamen beiden tot winst.

Dinsdag 18 augustus

Vandaag niet veel gedaan, beetje gerelaxt met een goed boek. Het terras buiten was gezien de enigszins druilerige weersomstandigheden een slecht idee, maar gelukkig was de bank in de woonkamer een alleszins acceptabel alternatief. Ook nog wat TV gekeken, de Nederlandse publieke omroep was gewoon te ontvangen. Ik verheugde me al op de namiddag, wanneer op NPO2 de quizzen *De slimste mens* en *Per seconde wijzer* van de vorige avond werden herhaald. Ik zie dat graag, maar René sprak daar zijn veto over uit (overigens een veto dat hij zichzelf ademocratisch had toebedeeld), en ik werd als volgt geschrobberd: "Dirk, dit soort debiliserende programma's is van een kwadratische irrelevantie, daar leer je toch niks van!", waarna tot mijn afgrijzen het beeld op zwart ging. Nondeju, zulke betuttelzucht vind je zelfs in linkse kringen maar zelden! Hoogst betreurenswaardig allemaal, maar ik schikte me in mijn lot en las ostentatief wrokkend verder in mijn boek. Het was een slechte dag voor de democratie.

Maar ere wie ere toekomt, René maakte het helemaal goed door later op de dag een heerlijke spaghettihotel te bereiden. Geen klederderdrab, maar verse ingrediënten. Kijk toch eens, wat een plaatje:

Ziet hoe rijk het leven is: spaghetti à la René!

Overigens wist ik de chef toch weer te beledigen door, goeder gewoonte getrouw, een half potje knoflooksaus over de maaltijd uit te storten

Bij het schaken wisselende resultaten. René klopte de Belg Jacobs en Jeroen kwam met de Australiër Van den Hoff remise overeen. Deze partij had nogal wat voeten in de aarde want Van den Hoff maakte dermate vaak gebruik van het toilet dat Jeroen hem van telefoonfraude verdacht. Een klacht bij de dienstdoend scheidsrechter werd nogal laks ("We houden hem in de gaten") voor kennisgeving aangenomen. Vanaf dat moment ben ik Van den Hoff zelf een beetje gaan schaduwen. Zijn toiletbezoek bleef op z'n zachtst gezegd opvallend frequent, en voor zover ik heb kunnen constateren werd hij daar door de scheidsrechters nimmer op aangesproken. "Hmm" placht Tom Poes in dit soort situaties te zeggen, en ik zeg het hem na

Zelf sneuvelde ik op hardhandige wijze tegen de jeugdige Belg Josse Chaerle. In deze stelling heb ik zwart:

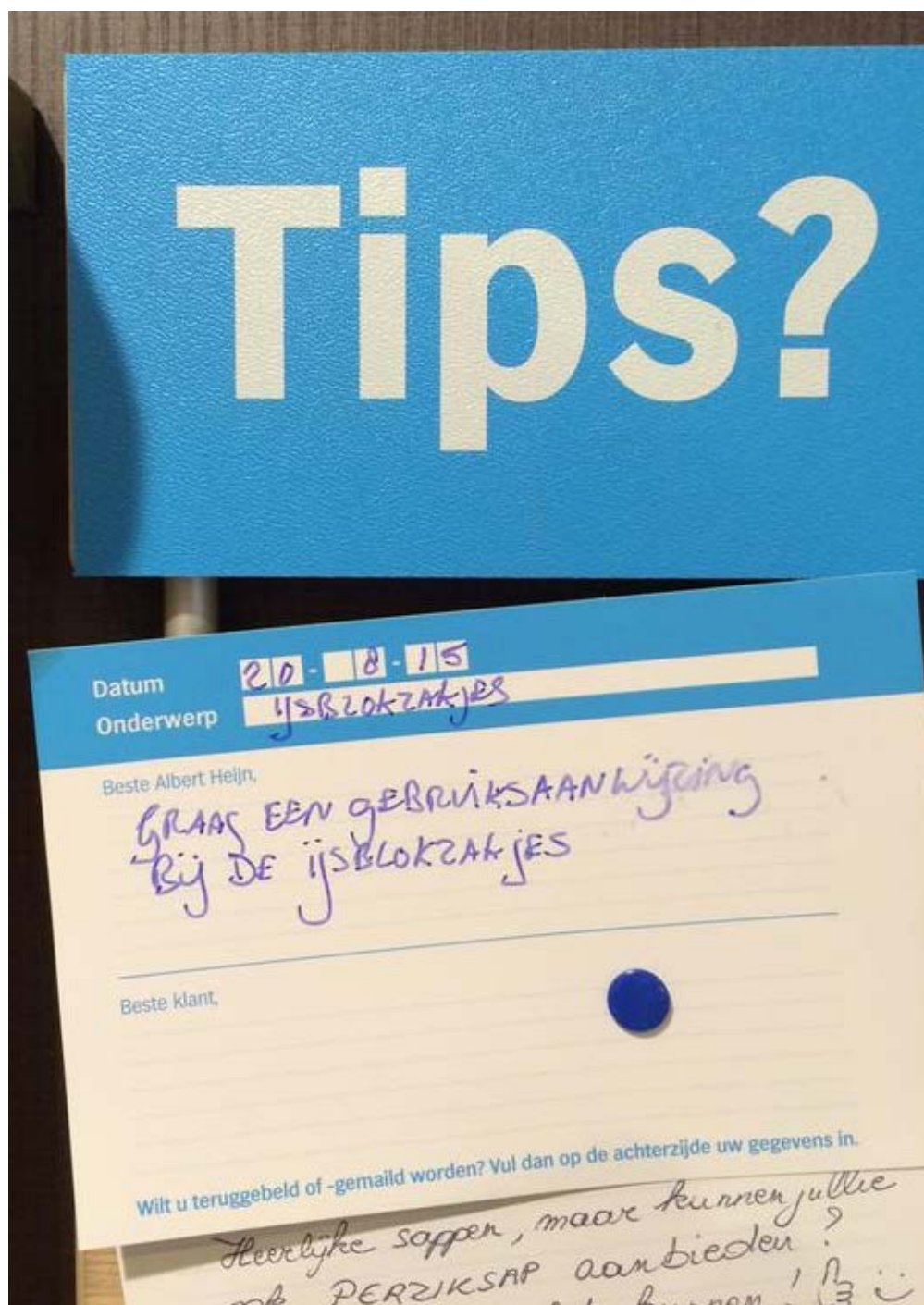

Ik meende hier goed te staan, geheel ten onrechte overigens. In werkelijkheid zat ik hier al zwaar in de problemen, en die werden er niet kleiner op na mijn volgende zet: **22. Dxd4??** Na het uitvoeren van deze zet leunde ik tevreden achterover, in zalige onwetendheid van wat mij boven het hoofd hing. Hoe nat was de dweil na het spectaculaire **23. Pxe6+!!** Het is meteen uit. Er volgde nog **23. fxe6**; **24. Tc7+ Kf6**; **25. Pg4+** en hier vond ik het welletjes vermits ik de overlevingskansen van mijn koning op nul inschatte. Dat klopt ook wel, wit blijft straal gewonnen staan, maar in de analyse bleek het nog opvallend lastig om de koning snel mat te krijgen, dus misschien had ik nog even moeten doormodderen.

Woensdag 19 augustus

Aangezien er niets boven vers brood gaat (alhoewel vers bier aardig in de buurt komt) maar weer eventjes bij de Appie langs. Wist u dat ze in Belgische supermarkten whisky verkopen? Voor noodgevallen maar een flesje bourbon ingeslagen, want het zal je toch gebeuren dat je ineens zonder komt te zitten

Op de tipafdeling van Albert Heijn liet René het volgende kaartje achter:

En nu maar hopen dat ze voor opbouwende kritiek ontvankelijk zijn

Na het ontbijt plannen gemaakt voor de dagbesteding. René wilde per se een rondvaart over de Schelde en incasseerde van zijn reisgenoten een verklaring van geen bezwaar, dus maar weer naar Antwerpen afgereisd. Bij de haven aangekomen gezocht naar een rondvaartboot. Niet gevonden, maar al zoekende stonden we ineens voor het Museum aan de Stroom. Daar maar een paar uurtjes rondgebanjerd, beslist de moeite waard.

De vijfde ronde van het schaaktoernooi ging niet al te best. René moest zich overgeven nadat zijn tegenstandster, de forsgebouwde Wit-Russische kogelstootster Tatjana Kasparova, op hem was gaan zitten, en Jeroen ging ten onder tegen Josse Chaerle, mijn tegenstander van gisteren. Zelf mocht ik het met wit opnemen tegen Henk Alberts uit Roosendaal, die met een rating van 1654 te pakken leek. *Das war einmal*

Met mijn laatste zet, **24. f3-f4**, meende ik e5 te hebben voorkomen. Niettemin: **24. e5?!** Een vraagteken omdat het een slechte zet is, een uitroepteken voor de totale verbijstering die het bij mij teweeg bracht. **25. dxe5?** Nemen met de f-pion is stukken beter. **25. d4**; **26. Le4**. Door mijn tegenstander gemist, zoals hij in woord en lichaamstaal duidelijk maakte. **26. Lxe4**; **27. Dxe4 Dxe4**; **28. Pxe4 dxe3**. Correct was nu **29. Pg5 Txf4**; **30. Pe6+ Kg8**; **31. Pxf8 Kxf8**; **32. Tf1** en de rest is een kwestie van techniek. Deze variant had ik potvolkoffie gezien, maar ik dacht dat **29. Txa7??** wel zo simpel zou zijn, waarna ik werd geconfronteerd met het nog veel simpeler **29. Pxe5!** Affreus! **30. Txf7+ Pxf7**; **31. g5 Te8**; **32. Pf6 Te6** en tandenknarsend een remiseaanbod verzilverd. Schroom niet mij tegen te spreken, maar wat ben ik toch een kneus

Donderdag 20 augustus

Morgen moeten we de sleutel inleveren, derhalve proactief een beetje opgeruimd (lees: het hout dat voor de open haard lag opgestapeld weer buiten geworpen). Verder wat taalkundig met Jeroen gedebatteerd over de vraag met welk woord de gemiddelde Belg het beste kon worden omschreven. Jeroen achtte de kwalificatie 'sullig' het meest van toepassing terwijl ik de voorkeur gaf aan het fraaie woord 'inert', al valt er ook veel te zeggen voor de synoniemen bewegingloos, traag, flegmatisch, indolent, laks, lamlendig, lizig, log, loom, lui, passief, sloom, suf, vadsig, lusteloos en slap. Zo, daar kunnen die Belgen het mee doen! Overigens, voordat daar misverstanden over ontstaan, hecht ik eraan te benadrukken dat de Belgische medemens mij zeer dierbaar is! Maar een beetje inert zijn ze wel ☺

De resultaten in de zesde ronde van het toernooi waren sterk voor verbetering vatbaar. Jeroen remiseerde met de weliswaar taaie maar met zijn rating van 1677 nou ook weer niet allezeus sterke Belg Ponnet. Met alle respect, dat spreekt. Jeroen was natuurlijk niet tevreden met zijn halfje, maar hij had in ieder geval nog de genoegdoening zijn klassement met een half punt te zien stijgen, en dat kon van René en Dirk bepaald niet worden gezegd

Vrijdag 21 augustus

Vandaag komt de eigenaresse al om 10.00 uur de sleutel ophalen, dus vroeg uit de veren en opruimen, boenen, poetsen en schrobben. Omdat de voorraadkast nog behoorlijk vol zat (Wat zegt u, veel te veel ingeslagen? Nou en of!) en met name de gekoelde producten beperkt houdbaar waren, ging het grootste gedeelte linea recta de drie vuilnisbakken in. Nu is er op zich niks mis met gescheiden afvalbeheer, integendeel, maar je moet er wel bij nadenken want welke bak was nou ook alweer voor de GFT en welke voor het restafval? Als gevolg daarvan waren de bakken na afloop van het kuisingsproces onderling uitwisselbaar, wat niet de bedoeling zal zijn geweest. Als zoenoffer zal ik een bescheiden (zo ben ik) bedragje aan Greenpeace doneren

Even later kwam de eigenaresse de boel inspecteren. Of het verblijf ons was bevallen? Dat kon ik naar waarheid bevestigen, maar ik kwam nog wel met wat opbouwende kritiek over de voorzieningen in de badkamer, of liever gezegd het gebrek daaraan. Ik schreef het al, niet afsluitbaar en geen douchegordijn, maar wat ook nogal kwalijk was, was het ten enenmale ontbreken van handgrepen, zodat na wat onhandig manoeuvreren in een, zoals gezegd, kledernatte en dus spekgladde ruimte, een pijnlijke salto mortale met dubbele flik-flak en halve schroef beslist niet denkbeeldig zou zijn ge-

weest, waarbij zij aangetekend dat ik over een visueel gevoel voor humor beschik. Eigenaresse: "Awel, wij verwachten van onze gasten een zekere mate van lenigheid". Nu ben ik nogal atletisch gebouwd, dus dat zit bij mij wel goed, maar natuurlijk kan ik slechts voor mezelf spreken

Rond 10.30 de sleutel ingeleverd. Voor de laatste paar dagen had de onovertroffen reisleader Jeroen een hotel in Brasschaat geboekt, maar daar konden we pas om 16.00 uur terecht, dus moesten we nog ergens een paar uurtjes de hang-oudere uithangen. Een dagje chillen in Brugge viel af vanwege de wat al te gortige afstand van 120 kilometer, zodat de keuze uiteindelijk op Leuven viel. Overigens met een afstand van 92 kilometer ook niet echt naast de deur, België is groter dan je denkt

Te Leuven aangekomen adviseerde ik René een (gratis) parkeerplaats net buiten de ring te zoeken en vervolgens richting centrum te wandelen, maar niet voor het eerst in mijn leven werd er weer eens niet naar me geluisterd. Ik had nochtans aantoonbaar veel zinnigs te melden, maar nee, de auto moest en zou in een (dure) parkeergarage worden geparkeerd, want dat was beter. Uiteindelijk kwamen we in de Bondgenotenlaan terecht, waar we in een verkeersinfarct van schier apocalyptische proporties verzeild raakten, zo eentje waarvan je bij jezelf denkt: hier komen we van zijn lang zal die leven niet meer uit. Terwijl ik op de achterbank zat te zwelgen in mijn eigen gelijk, met om de paar minuten een tergend "Ik zeg niks", belandden we met veel moeite en nog meer mazzel dan toch nog in een parking van verregaand claustrofobische afmetingen, die het uiterste van René's rijvaardigheid vergde. *Madre mia*, als er naar mij was geluisterd had het een stuk eenvoudiger gekund, maar vooruit, we waren gearriveerd!

Leuven is een heerlijk stadje, met veel bezienswaardigheden, zoals daar zijn het stadhuis in gotische stijl, de universiteitsbibliotheek, het M-museum, het Begijnhof, de Hortus en een stuk of wat kerken, maar de helden waren vermoeid zodat we voornamelijk aan terras-hopping hebben gedaan, een ware wespenplaag trotserend. Godallemachtig, wat zijn die beesten irritant! Na de nodige versnaperingen te hebben genuttigd nog snel even een vette hap gehaald bij een frietkot, en op naar Brasschaat om aldaar in te checken in hotel Klokkenhof.

Van het schaakfront relatief goede berichten. Jeroen en Dirk smaakten al snel het zoet der overwinning. René mocht tegen Jeroens tegenstander van gisteren, en ook hij wist, verwoede pogingen ten spijt, niet door de stugge verdediging van de heer Ponnet te breken. Jeroen: "Ik vind die Belgen sterk spelen. Bij ons geeft een 1600-speler stukken weg, hier kom je niet verder dan remise".

Zaterdag 22 augustus

De Klokkenhorst noemt zichzelf een charmehotel. Dat woord staat niet in mijn Dikke Van Dale, maar ik begrijp wat ze bedoelen. Bij het ontbijtbuffet werden we wegwijds gemaakt door een Spaanse jongedame die een tamelijk onverstaanbaar taaltje uitstiet dat nog het meest op Engels leek. Ik doopte haar Manuela, het zusje van Manuel uit Fawlty Towers ("I am from Barcelona")

Bij het schaken gingen we zoals elke dag voor de 3 uit 3. Dat was nog niet één keer gelukt en ook nu ging dat feest niet door, al kwamen we er met 2½ uit 3 dicht bij. Mijn tegenstander bood mij al vroeg in de partij remise aan, en iedereen die mij kent weet dat ik zoiets maar moeilijk kan weigeren. Het "Ik wil nog even kijken" waarmee ik het aanbod afsliep vond ik zelf ook een beetje raar klinken. Ik won een pion, maar in het eindspel koesterde mijn tegenstander een sterk paard tegen een zwakke loper en werd het me na veel gepieker duidelijk dat op winst spelen weleens fataal zou kunnen aflopen, remise dus. René en Jeroen kwamen wel tot winst.

Des avonds uitstekend gedineerd in een veel te duur restaurant, waar René smoorverliefd werd. Niet op een Belgische schone, maar op d'Oude Caert Tripel, een lokaal biertje waar de plaatselijke bevolking zelf ook nogal fier op is, en volgens connoisseur René beslist niet ten onrechte.

Zondag 23 augustus

René raakte maar niet uitgepraat over zijn nieuwe liefde. Derhalve op zoek gegaan naar een supermarkt die het product in het assortiment had staan, want er moest en zou een kratje mee naar huis. Vele supermarkten gevonden, maar helaas niet één die open was. *Life sucks*

In de laatste ronde van het schaken gebeurde er niet zo veel. Iedereen zat er een beetje doorheen en uiteindelijk mochten we alle drie een halve noteren. Dat bracht de score van René op 5 uit 9 met een niet daverende maar nog alleszins redelijke TPR van 1865 terwijl Jeroen het moest doen met 5½ uit 9 en een TPR van 1759. Uiterst lamentabel, net wat u zegt, maar ik zou er blij mee zijn geweest want mijn cijfers kleurden bloedrood: **4 uit 9** bij een TPR van **1654**, goed voor verlies van maar liefst 48 FIDE-ratingpunten. Kwalitatief Uitermate Teleurstellend, en bedenk daar zelf een passend acroniem voor

Gezonde kledderdrab in Westmalle

– door René Pijlman –

In augustus van dit jaar verbleven Dirk Goes, Jeroen Cromsigt en ik in een vakantiehuisje te Westmalle (Vlaanderen) om deel te nemen aan het negenrondig Open Brasschaat in de gelijknamige gemeente, iets ten noordoosten van Antwerpen.

Na aankomst deden we allereerst boodschappen bij de plaatselijke Albert Heijn om het huisje te bevoorraden. Zoekende naar groente, fruit, bier en chips, zag ik tot mijn afgrijzen enkele plastic bakken in ons winkelwagentje met een onbestemde meerkleurige kledderdrab, kennelijk bedoeld voor consumptie. De gele, oranje, groene en bruine materialen bestonden uit velerlei E-nummers die op de verpakking vermeld stonden. Elke gelijkenis met kaas, wortel, spinazie en gehakt leek op toeval te berusten. Ook lag er een enorme fles knoflooksaus in, waarvan ik werkelijk niet wist waar het toe diende.

“Wat is dat?” vroeg ik walgend.

Dirk en Jeroen keken mij verbaasd aan. “Dat zijn kant-en-klaarmaaltijden, we moeten toch eten?”

“Nee, nee, nee” zei ik, “Ik zal een gezonde maaltijd koken van verse ingrediënten”.

Ze keken me verstijfd aan, als door de bliksem getroffen.

De volgende dag hadden we een akkefietje in het verkeer en kwamen we te laat in het huisje om nog te koken. Het werd onvermijdelijk en onder protest mijnerzijds een kledderdrabdag. Maar de dag erna voltrok ik een slinks plan. Ik plantte Dirk achter de TV en sloot de deur van de keuken. In het grootste geheim bereidde ik een gezonde maaltijd uit verse ingrediënten, die bij oppervlakkige waarneming enige gelijkenis met kledderdrab vertoonde. Het werkte! Dirk at bij de hoogst mogelijke uitzondering verse groente en vond het zelfs lekker. Dat was mede te danken aan de enorme klodders knoflooksaus die hij door de maaltijd had geroerd, waarmee het doel van deze smurrie mij duidelijk werd.

Wat was dat voor magische maaltijd? We noemen het Spaghetti Westmalle.

Ingrediënten

Voor 3 personen:

- 3 à 4 ons mager rundergehakt.
- 2 rode paprika's.
- 1 aubergine.
- 6 volrijpe tomaten.
- 2 uien.
- 1 rode peper.
- 2 teentjes knoflook.
- 300g biologische volkoren spaghetti.
- Blikje tomatenpuree (140 g).
- Olijfolie.
- Fles rode wijn, bijvoorbeeld Undurraga Merlot (Albert Heijn).
- Optioneel: tijm of oregano (gedroogd).

Voorbereiding

- Was de groenten.
- Snijd de tomaten in kleine stukken.
- Verwijder de zaadlijsten uit de paprika's en snijd ze in kleine stukjes.
- Snijd ruim de helft van de aubergine in kleine stukjes.
- Snipper de uien.
- Verwijder de zaadlijsten uit de rode peper.
- Pel de knoflookteentjes.
- Plet de rode peper en knoflook.
- Verstop eventueel in het pand aanwezige knoflooksaus.

Het tussenresultaat ziet er ongeveer zo uit:

Verse groenten. Heeft Dirk dit gegeten?

Bereiding Spaghetti Westmalle

- Kook de spaghetti volgens de aanwijzing op de verpakking.
- Verhit een flinke scheut olijfolie in de pan. Fruit hierin de uitjes een paar minuten tot ze glazig zijn.
- Voeg de gehakt toe en bak dit in circa 5 minuten rul.
- Voeg de paprika, tomatenpuree, knoflook en rode peper toe en roerbak het geheel nog enkele minuten. Voeg naar smaak peper en zout toe.
- Zet het vuur lager en blus met een glaasje rode wijn. Voeg de aubergine en tomaten toe. Als je tijm gebruikt, voeg dit dan nu toe.
- Doorroeren, deksel op de pan en 15 minuten zachtjes stoven. Enkele malen doorroeren.
- Haal de deksel van de pan, zet het vuur iets hoger en laat zonder deksel nog 10 minuten inkoken. Het eindresultaat moet een min of meer gebonden dikke saus zijn, geen soep.
- Als je oregano gebruikt, voeg dit dan als laatste toe.
- Serveer de spaghetti met de saus. Drink de rest van de rode wijn erbij.

Jongmensch forever

– door Kees Heijnis –

In de afgelopen jaarvergadering, alweer een paar weken geleden, had ons aller Herbert Tulleken de bezorgde vraag gesteld over de 'bloedgroepen' van onze club, te weten TAL/DCG en Het Probleem; of ze wel gelijkmatig werden gemengd in het bestuur. Het riep bij mij een oude herinnering wakker uit de ontstaanstijd van het CDA. Die grote zorg om de juiste vermenging tussen de bloedgroepen van die verschillende christenpartijen. Misschien zijn er nog wel bloedgroepen op de club, dat moet dan een extra aansporing zijn om wat meer van elkaars achtergrond te vertellen. En dan is daarbij de aardigste manier om elkaar te laten delen in wat er eerder aan interessants is verschenen in de oude clubbladen. In dit geval, het clubblad van het vroegere Probleem. Voor het digitale glossy blad van de zogezegd andere bloedgroep wil ik daarom kort de schrijver voorstellen van een komende serie voor het clubblad van onze nieuwe Schaakvereniging Amsterdam West. Het is niet meer dan een korte kennismaking, omdat de serie van zichzelf genoeg over de auteur vertelt. In deze serie gaat het over de persoonlijke schaakherinneringen van iemand bij wie het schaken in de meest letterlijk te nemen zin in zijn leven centraal stond. Deze schaakherinneringen publiceerden we eerder in de jeugdkrant van Het Probleem, vanaf 2000 tot maart 2012. In totaal 91 afleveringen, waarin de aandachtige lezer op een bijzonder aardige manier een kijkje terug kan maken in de tijd.

In beeld komt het leven van een Amsterdams volksjongetje uit De Jordaan, enkele jaren vóór en gedurende de Tweede Wereldoorlog. Meer bepaald, de periode van 1938 tot halverwege 1943. De schrijver van deze stukjes, Ger Jansen, was al enige jaren lid van Het Probleem, toen hij mij tegen het einde van 1999 zomaar een schaakstukje aanbood voor de clubkrant. Ik gaf het de titel mee: 'Een veelbelovend Jongmensch'. De formule van de stukjes die daarna nog zouden volgen, was even eenvoudig als effectief: de schrijver vertelde iets over zijn persoonlijke omstandigheden, of de aanleiding van een schaakpartij, en gaf vervolgens deze partij zelf, voorzien van commentaar, varianten en kleine voorvallen tijdens en/of na de partij. Ik beperkte mij als redacteur tot het kiezen van de plaatsen voor de diagrammen. Tevoren lichtte ik bepaalde tijdsgebonden eigenaardigheden toe, waar dit nodig kon zijn. Het was tenslotte voor de kinderen van de club geschreven!

Uit dit eerste stukje is een soort samenwerking gegroeid, die geduurd heeft tot het einde. Bijna twaalf jaar lang nam zijn bijdrage in ons clubblad een prominente plaats in. Ger kon jammer genoeg niet meer de publicatie van het einde van de serie beleven, omdat hij in december 2009 kwam te overlijden. In juli 2007 konden we hem gelukkig wel rond de vijftigste aflevering een mooi schaakboekje geven, met de eerste vijftig afleveringen. Het was de redactie natuurlijk een groot genoegen om Ger, die kampte met ernstige gezondheidsproblemen, dit boekje nog te kunnen uitreiken. Ja, in 2007 kwakkelde Ger al met zijn gezondheid en hij hield er rekening mee dat hij de laatste aflevering van 'Het Jongmensch' niet meer zou zien verschijnen. Daarom kwam Ger op een dag met een hele stapel afleveringen bij mij aanzetten, met het resterende verhaal, toen nog zo'n 40 afleveringen te gaan! Ik was persoonlijk erg ontroerd door het in mij gestelde vertrouwen. Al vanaf het begin typte ik zijn voorbeeldige en met duidelijke hand geschreven kopij uit. Ger heeft naast deze serie nog een aantal bijdragen geleverd die we als 'Jansens Perspectief' in de clubkrant van Het Probleem hebben geplaatst.

Ger Jansen werd geboren op 8 april 1927. Vanaf 1935, op de jeugdige leeftijd van 8 jaar, kwam de jonge Gerrie al in contact met het schaakspel. In de eerste aflevering vertelt hij over zijn Oom Piet, die hem vanaf 1938 systematisch echt onder handen neemt en hem dan ook serieus leert schaken. Van die tijd af leert en werkt Gerrie aan zijn schaakspel door studie en het analyseren van gespeelde partijen met zijn (volwassen) schaakvrienden. De afleveringen geven een soort verslag van dit leerproces van een aankomend schaaktalent.

In aflevering 49 krijgen we een levendig verslag van de binnenkomst van de Duitsers in 1940. Het schaken kan dan nog wel enige tijd doorgang vinden, maar daar komt op een kwaad moment toch ook een einde aan In 1942 sluit Gerrie zijn schoolloopbaan af met een MULO-diploma en wordt hij verplicht tewerkgesteld, zoals dat in die dagen niet ongevoel was. Van schaken komt dan niet zoveel meer terecht; alleen zo af en toe een partij. Maar ook de oorlog drong met al zijn geweld het leven van Gerrie binnen. Bij een huiszoeking in 1943 werd hij door iemand van de Grüne Polizei het ziekenhuis in geslagen en verbleef daar vijf dagen in coma. Toen hij weer bijkwam herkende hij niemand, zelfs zijn eigen moeder niet. Hij kon slecht praten en begreep vele vragen die aan hem werden gesteld in het geheel niet. Na ontslag uit het ziekenhuis werd hij onder behandeling gesteld van een hersenspecialist, die hem het lezen, het oriëntatievermogen, de spraak en herkenning grotendeels opnieuw heeft bijgebracht. Hij wist met grote moeite uiteindelijk toch weer op te krabbelen, maar dat duurde bij elkaar echt wel een paar jaar. Het schaken werd echter nooit meer zoals het voorheen was. Alles was uitgewist.

Hier komt opnieuw zijn oom Piet in beeld, die het op zich nam om de jongen van 16 aan de hand van het schaken, samen met de eerder gemaakte aantekeningen, weer naar het gewone leven terug te brengen. In 1954 hebben hij en Ome Piet het schaken weer hervat. Het vooruitdenken van 3 à 4 zetten was voor hem een onmogelijkheid geworden. Omdat hij toch wel naar zijn oude niveau terug wilde, adviseerde Ome Piet hem rustigjes aan de schaakboeken weer ter hand te nemen, om weer een beter inzicht te verkrijgen. Met doorzettingsvermogen en de hulp van vele anderen kreeg hij uiteindelijk toch weer iets van zijn vroegere leven terug, en kon hij vaststellen dat het weer de goede kant op ging. In 1978 nam Gerrie het schaken in clubverband weer op. Hij werd toen eerst lid van T.S.C.R.B. In de loop van 5 jaar eindigde hij in de middenmoot van de 32 leden tellende club. In 1987 werd hij lid van A.M.R.O.B.A., alwaar hij in het 2e tental redelijk speelde. Spoedig daarna kwam hij bij Het Probleem toen hij vernam dat je bij Het Probleem op de maandagmiddag kon schaken. Op deze gezellige middagen heeft Gerrie zijn schaakpeil redelijk omhoog weten te brengen. In 1995 werd hij definitief lid van Het Probleem.

Een nog jeugdige Ger Jansen

Ger Jansen

8 april 1927 - 10 december 2007

Het wonder van Brasschaat

- door René Pijlman -

Deze zomer speelde ik samen met Jeroen Cromsigt en Dirk Goes een belangwekkend toernooi in België: het Brasschaat Open. Brasschaat is een populair toevluchtsoord van belastingontwijkende welvarende Nederlanders, iets ten noord-oosten van Antwerpen gelegen.

Het toernooi verliep voor mij redelijk, maar ook weer niet heel erg goed. In de achtste en voorlaatste ronde belandde ik met grote ambitie in een bedenkelijke stelling. Mijn tegenstander had een stevig overwicht op de koningsvleugel en leek op alle manieren te kunnen winnen. Ik hing uitgeput en verslagen in de touwen en wachtte op wat komen zou.

Als aanvaller in zo'n situatie heb ik nog weleens moeite om de beste voortzetting te vinden. Ik verzand dan in weifelende zetten en raak het initiatief kwijt. Waarom overkomt dat mijn tegenstanders toch nooit?

Nou, het overkwam Thomas Verschraegen wel. Na een paar zwakke zetten probeerde hij een aanval te forceren, met een slechte zet. Het effect was dat ik de aanval overnam en hem met een slotcombinatie mat zette. Wat een vreugde, wat een gerechtigheid, wat een voldoening!

In mijn enthousiasme sprak ik direct na de partij van 'Het wonder van Brasschaat', een kwalificatie die ik bij nader inzien moeilijk kan onderbouwen. Ach, het drama, de wending, de emotie, elke schaker zal er begrip voor hebben.

	René Pijlman	(1910)
	Thomas Verschraegen	(1780)

1. e4 c5; 2. d4 e6; 3. c4 b5; 4. d5 bxc4; 5. Lxc4 Pf6; 6. Pc3 d6; 7. Dc2 exd5; 8. exd5 Le7; 9. Pge2 0-0; 10. 0-0 Lb7; 11. Pg3 Pbd7

Na een enigszins merkwaardige zetvolgorde zijn we in een bekende stelling beland.

12. Td1

Malakhatko (2564) speelde hier in het jaar 2000 in Istanbul tegen Simonet Pons (2295): 12. b3 Pb6; 13. Td1 Pe8; 14. Lb2 Pc7; 15. Pf5 Lc8; 16. Pxe7+ Dxe7; 17. Te1 Dh4; 18. Pe4 Pcx5; 19. Lxd5 Pxd5; 20. Pxd6 Pf4; 21. De4 Le6; 22. Le5 Pg6; 23. Dxh4 Pxd4; 24. Tec1 en won de partij met voortreffelijke techniek.

12. Te8; 13. b3 a6; 14. h3 Pb6; 15. Pf5 Lf8; 16. Lf4 Dd7; 17. a4 g6; 18. Pe3 Lg7; 19. Tac1 Ph5; 20. Lh2 f5?!; 21. a5 f4; 22. Pf1?

Zwart heeft ruimtevoordeel op de koningsvleugel en wit staat gedrukt. Beter was ingaan op de complicaties: 22. axb6 fxe3; 23. fxe3 De7 (23. Txe3? 24. Pe4 en zwart heeft een probleempje op d6 en met zijn ingesloten toren op e3); 24. e4.

22. Pxc4; 23. bxc4 Dd8; 24. Tb1 Lc8; 25. Tb6

Zwart staat uitstekend, maar mijn tegenstander zag niet goed hoe hij verder moest komen.

25. Le5

Beter was bijvoorbeeld 25. Lf5; 26. Dc1 Dh4 met toenemende druk.

26. Pd2 Lf5; 27. Dc1 Ld3; 28. Pce4 Pf6; 29. Pg5?

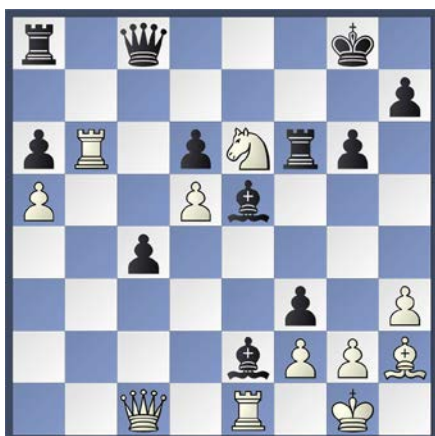
29. Pxf6+.

29. Pxd5; 30. Pe6 Txe6; 31. cxd5 Tf6; 32. Pf3 c4; 33. Pg5 Dc8; 34. Pe6 Le2; 35. Te1

Mijn tegenstander leed merkbaar onder de wil om te winnen en probeerde iets te forceren.

35. f3?

Met een paar ferme zetten neemt wit de aanval over.

36. Lxe5 dxe5; 37. Dh6 Tf7; 38. Teb1

Mijn tegenspel bouwt zich op.

38. fxe2?; 39. Tc6 Dd7?; 40. Tc7 De8; 41. Tbb7 Da4

42. Dg7+

En opgegeven wegens 42. Txe7; 43. Txe7+ Kh8; 44. Txe7+ Kg8; 45. Tbg7#.